

Nepriklausoma Lietuva

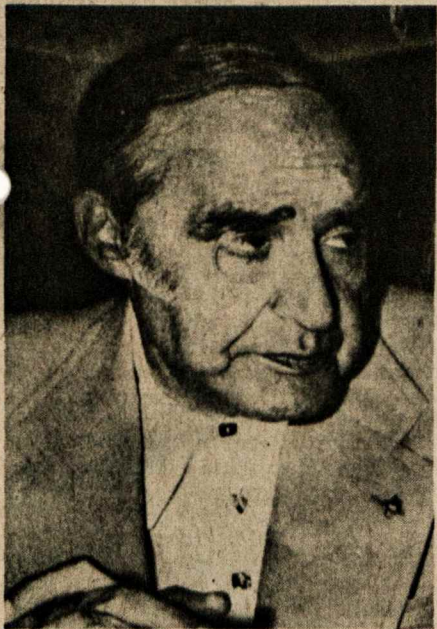
LITHUANIAN INDEPENDENCE • INDEPENDENT LITHUANIA

Nr. 40 (2118)

1974 m. SPALIO - OCTOBER 9 d.

CANADA - MONTREAL - (Established 1941).

SAVAITINIŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA

ANTÓNIO DE SPÍNOLA

NEAIŠKI PADETIS PORTUGALIJOJE

Prezidentui Antonio de Spínola pasitraukus, Portugalijai grėsia netikrumas. Premjeras Vasco Goncalves nors krašto žmonėms taigoja, kad einama į demokratiją ir šio kelti niekas negali sulaukyti, bet kaip atsistatydamas yra pareiškęs Spínola — skubama į netikros demokratijos bedugnę.

Rimtesnių stebėtojų nuomone, prezidentas Spínola nepajėgdamas lygsvaros išlaikyti kraštą, pats turėjo pasitraukti. Taigi, kaip lengvai balandžio mėn. 25 d. jis į valdžią atėjo, taip lengvai praėjusios savaitės pirmadienį iš jos pasitraukė.

Prezidento Spínolos pasitraukimo priežastis gal ir yra pergreitas laisvės davimas krašte. Paspartinio šią krizę komunistų partijos legalizavimas, kai jie pasinaudojami laisve greičiau negu vyriausybės vyko demokratėjimas, nustatė darbininkus ir studentus prieš prezidentą Spínolą. Komunistų partija taip išplėtė veiklą, kad net ir kariuomenės vadovybėje įsitvirtino.

Prez. Spínola pajutęs normalų komunistų judėjimą, mėgino padėti dešiniuoju bloku atsverti, bet nepasisekė. Jis norėdamas atgaivinti dešiniąsias politines jėgas, bandė sušaukti į masinį mitingą prezidentūros aikštėje. Komunistų suorganizuotos masės pirmiau negu kiti užplūdo miestą gatvės ir šturmo besirenkančius su įvairiais grasinimais. Tuomet prez. Spínola bijodamas kruvinių riaušių, šauktą mitingą atšaukė ir pats pasitraukė.

Praėjusios savaitės bėgyje, žymiai didėjant ir ekonominei krizei, premjeras Goncalves paskelbė sekmadienį darbo dieną. Tai suprantamai norėdamas parodyti kairėnų posukio žymę. Komunistai tuo buvo patenkinti ir džiū

gavo Spínolos pasitraukimu.

Žymesnių ekonomistų apskaičiavimu, tos vienos dienos darbo pakėlimu Portugalija nei iš ekonominės krizės neišsės ir nei tikros demokratijos nesukurs.

KANADA PASISAKE UŽ KONTROLĘ

Kanados užsienų reikalų min. MacEachen Jungtinėse Tautose pasiūlė sustiprinti branduolinių jėgų kontrolę visame pasaulyje. Kanada ir parduodama reaktorius reikalausanti iš pirkėjų tikrų garantijų, kad nebūtų gaminami jokie sprogstamieji užtaisai.

MOTERIS GRIEŽTA KRAŠTO PREZIDENTĖ

Argentinos prezidentė Peron imasi griežtų būdų kraštą valdyti. Ji paskelbė, kad padidindamos bausmės visiems teroristams, o ypač užsieniečiams. Tokie atlikę bausmę bus ir ištremiami. Daug griežčiau bus baudžiami ir streikinkai, kurie neigė ir darbą vyriausybei įsakius.

Neseniai buvo įvykdytos mirties bausmės 16-ai kalinų, juos sušaudant. Krašte siaučia teroristiniai veiksmai, dažnai žmonių žudymai. Buvo nušauti keletas aukštų karininkų.

JAV NAUJAS ARMIJOS VADAS

Gen. Frederick Weyand paskirtas armijos vadu, buvęs JAV pajėgų vyriausias viršininkas Vietname. Jis nors, nėra baigęs West Point karo akademiją, bet retu atsitikimu, pastekęs tokį aukštą karinį laipsnį.

APIE NELAIMĘ FATYS NESKELBIA

Iš Turkijos atelėnantiomis žiniomis, Juodojo Jūro nuskenčio karo laivas. Raketoms ginkluotam krieseryj įvykęs sprogimas, kurio igula apie 200 žmonių neišsigelbėjo.

NEW & WORLD RAPORT RAŠO:

Nereikia manyti, kad tik JAV šnipinėjimui išmeta apie 6 milijonus dolerių per metus. Ir Sovietų laivai nuolat sukinėjasi apie Amerikos laivyną, seka ir klausosi elektroninėmis priemonėmis. Taipgi ir lėktuvai su elektroniniais įrengimais sukasi Amerikos rytiniuose pakraščiuose. Bet visvien, Amerika turinti naudą iš šnipinėjimo, nes karinės jėgos visuomet žino Sovietų povandeninio laivo ar lėktuvo stovėjimo vietas.

BENDRUOMENYBĖS

SOUTHERN ILLINOIS UNIVERSITETAS GLOBOJA

BALTŲ TEATRĄ

Prieš keletą savaičių, rugsėjo 14-15 dienomis, Southern Illinois universitete, Carbondale, Illinois, įvyko naujai įsteigto baltų teatro projekto konferencija. Sušaukta latvių kilmės profesoriaus dr. Alfreds Straumanis, ji nustatė gaires ir užsibrėžė tikslus kitiems metams. Konferencijoje dalyvavo devyni asmenys: du lietuviai profesoriai, dramaturgas Algirdas Landsbergis iš Fairleigh Dickinson universiteto ir dr. Rimvydas Šilbajoris iš Ohio State universiteto; du latviai, dr. Alfreds Straumanis iš Southern Illinois universiteto ir dr. Juris Sileniekas iš Carnegie-Mellon universiteto; du estai, dr. George Kurman iš Western Illinois universiteto ir dr. Mardi Valgemae iš City university of New York ir trys studentai asistentai: daktarą siekias baltų teatro srityje latvis A. Sedriks, Master of Fine Arts siekias latvis Juris Valters ir magistrą baltų teatro srityje siekianti Eglė Juodvalkytė.

Darniai ir draugiškai dirbdami kartu konferencijos dalyviai nutarė iki 1975 m. birželio galo, surinkti visus į anglų kalbą jau išverstus vaidinimus, nutarti kokius dar reikės versti į anglų kalbą, atrinkti keletą kiekvienos tautos vaidinimų, kuriuos jungtų bendra mintis, parašyti kritiškas apžvalgas ir santraukas, parašyti trumpas teatro istorijas ir paruošti spaudai. Pavasarį bus pastatytas į anglų kalbą išverstas lietuviškas vaidinimas Southern Illinois universitete, kuris galbūt po to, gastroliuos.

Visi šie tikslai yra tik nedidelė dalis plataus masto užsimojimo. Kadangi baltų teatro projektui valdžia šiais metais paskyrė \$19.000, tai reiškia, kad viena koja jau viduje. Šis projektas toli gražu nebus užbaigtas per vienerius metus. Amerikos valdžia labai akyiai seks projekto eigą, ypatingai tikrindama ar šie darbai bus pritaikomi Amerikos visuomenei. Susirūpinusi išlaikymu savo tautinių mažumų, Amerikos valdžia sudarė progą baltams supažindinti Amerikos visuomenę su mūsų istorija. Ši informacija busianti paskleista per Amerikos mokyklinę sistemą. Šiems darbams remti, prieš metus Southern Illinois universitete buvo įsteigtas Baltų Fondas, kuris lyg šiol gyvuoja tikrai latvių dėka. Aukos galima siųsti šiuo adresu:

BALTIC THEATRE FUND
SIU Foundation
SIU at Carbondale
Carbondale, Ill. 62901 USA

Norintys padovanoti lietuviškus žodynus, enciklopedijas, knygas ir t.t. (kurių labai reikia) ar norintys daugiau žinių apie studentų asistentų darbą (mokslas užmokėtas, plius alga) prašomi rašyti šiuo adresu:

DR. ALFREDS STRAUMANIS
Department of Theatre
SIU at Carbondale
Carbondale, Ill. 62901 USA.

Po konferencijos, rugsėjo 16 d. prof. Algirdas Landsbergis skaitė paskaitą apie "avangardą", o dr. Mardi Valgemae apie "ekspresionizmą" didžiojo teatro auditorijoje.

Vilniaus senamiestis

KONKURSAS JAUNIESIEMS ŽURNALISTAMS

Lietuvių Žurnalistų Sąjungos centro valdyba ragina jaunuosius žurnalistus, iki 30 metų amžiaus, rašyti į laisvojo pasaulio lietuvių spaudą ir kviečia dalyvauti Daužvardžio Fondo konkurse.

Konkurso dalyviai, iškirpę iš laikraščių savo rašinius, spausdintus nuo 1974 m. sausio 1 d., ar padarę jų foto kopijas, atsiunčia tą įrodomąją medžiagą iki 1974 m. lapkričio 1 d. LŽS-gos pirm. kun. J. Vaišniui, S. J. adresu: 2345 West 56th St. Chicago, Ill. 60636.

Konkurse gali dalyvauti visų lietuvių laikraščių jaunieji bendradarbiai, neišskiriant jaunimui skirtos spaudos.

Pinigines premijas paskirs LŽS-gos centro valdyba savo posėdyje lapkričio 6 d.

Radioj valandėlių jaunieji bendradarbiai ar laikraščių foto reporteriai gali konkurse dalyvauti, valandėlių vedėjams ar laikraščių redaktoriams juos raštu rekomendavus.

LŽS-gos centro valdyba

LIETUVOS PAŠTO ŽENKLŲ PARODA

New Yorko Lietuvių Filatelistų draugija rengia savo II-ją LITHPEX Lietuvos Pašto ženklų parodą, pamintint dvidešimtis metų veiklą filatelijoje. Spalio 27 d., sekmadienį nuo 12 iki 5 val po pietų Tėvų Pranciškonų Kultūros Centro "Židinys" patalpose, 361 Highland, Brooklyn.

I-ji LITHPEX paroda buvo surengta minint draugijos dešimtmetį veiklą, 1964 metais New Yorko Pasaulinės parodos patalpose. New Yorko lietuvių Filatelistų draugija turi arti dviejų šimtų narių, išsiskleidusių po 20 valstijų JAV-se ir Australiją, Angliją, Italiją, Kanadą, Portugaliją, Šveicariją, Vokietiją. Apie pusę narių gyvena ne toliau kaip 100 mylių nuo New Yorko. Draugija išleidžia 24 puslapių Biuletinį anglų kalba penkis kartus per metus, kai narių mokestis yra tik 3 dol. į metus.

Lietuvos Pašto pirmos laidos ženklų auksinė premija, bus išstatyta ant garbės stalo. "Vilniaus Laida"—pašto ženklų rinkinys, kurio ženklai primityvūs ir nementiški atvaizdai. Atspausdinti su žalotomis raldėmis ir kojos minama mašinos jėga. Tai dar I-jo Didžiojo karo vokie-

(Nukelta 7 psl.)

DEMESIO!

NL naujoji valdyba nutarė siūninti laikraštį tik už \$5.00 pirmuosius po užsikymo metus naujiems skaitytojams. Spausdinama atkarpą 8 psl., kviečiami pasinaudoti.

Sėdi iš kairės: Mardi Valgemae iš City University of New York, estas; Alfreds Straumanis iš Southern Illinois universiteto ir projekto koordinatorius, latvis; Eglė Juodvalkytė, SIU graduate studentė, lietuvių; ir Algirdas Landsbergis iš Fairleigh Dickinson universiteto, lietuvis. Stovi iš kairės: Juris Valters ir Andre Sedriks, SIU graduate studentai, latviai; George Kurman iš Western Illinois universiteto, estas; Juris Sileniekas iš Carnegie Mellon universiteto, latvis; ir Rimvydas Šilbajoris iš Ohio State universiteto, lietuvis.

Nepriklausoma Lietuva

Už Lietuvos išlaisvinimą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la libération de la Lituanie! Loyauté au Canada!
For liberation of Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS - NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS SPAUDOS BENDROVĖ

Second Class Mail Registration No. 1952. Return postage guaranteed. Postage paid at Lachine, Quebec. Published by The Independent Lithuania Publishing Company at 7722 George Street, LaSalle H8P 1C4, Quebec, Canada.

Metinė prenumerata Kanadoje - \$9.50, visur kitur - \$10.00. Rėmėjo prenumerata nuo \$15.00. Adreso pakeitimas 25 c. Atskiras numeris 25 c. Adm. ir laik. red. F. P. Paukštaitis. Adresas: 7722 GEORGE STREET, LA SALLE H8P 1C4, Que. Tel. (514) 366-6220

Bendradarbių ir korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai atitinka redakcijos nuomonę. Rankraščiai trumpinami ir taisomi redakcijos nuostata. Rankraščiai grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija ir leidykla neatsako.

JAUNIMAS IR MŪSŲ SPAUDA

Per 25 metus išeivioj kūrėm dvasinę lietuvišką aplinką per lituanistines mokyklas, jaunimo stovyklas, stovyklinius suvažiavimus, tautinius šokius, chorus ir parengimus. Visa tai veikė jaunimą, nutiekė jį lietuviškai, formavo jo galvoseną, subrandino jo charakterį ir gana palankia lietuviškam veikimui prasmę.

Tai paliudija ir 1973 m. II Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso studijinės anketos duomenys. Pagal juos mūsų jaunimas, kuris yra baigęs lituanistinę mokyklą, skaito lietuvišką spaudą, dalyvauja lietuviškuose parengimuose, įsijungia į organizacijas ir valdybas, bet nepriklauso politinei organizacijai ir nesidomi lietuvių politine veikla.

Mūsų jaunimas jau šio krašto žmogus, nori kad jų vaikai būtų tiek pat lietuviai, kiek ir šio krašto tautiečiai, su vaikais kalbės tiek lietuviškai, tiek angliškai, o Lietuva - kad ir vėliau nepriklausomą - norėtų tik aplankyti. Jis gyvena šiame kontinente ir jo ateitis čia. Jį domina šis kraštas.

Išeivioj, kaip ir Montrealyje, turime įvairias ir gana gajas jaunimo organizacijas

ir veiklius sambūrius, kuriuose netrūksta jaunimo norinčio dalyvauti. Turime ir spaudą sukūrę, bet joje mūsų jaunimas retesnis svečias. Nejaugi jis nieko neturi pasakyti, negi jo dvasinis gyvenimas miglūs?

"Nepriklausoma Lietuva" norėdama padėti jaunimui likti aktyviais lietuviškos bendrijos nariais, siūlo jam dalyvauti savo puslapiuose savo mintimis, idėjomis, aspiracijomis ar ir kasdienybė. Mūsų savaitraštyje jaunimas galėtų turėti savo savaitinį puslapį, pats jį redaguoti ir sudaryti savo korespondentų ratelį.

Jaunimas gi turėtų daug ką pasakyti, ko mes nežinome ir neįsivaizduojame. Mūsų dvasinis gyvenimas atsiliko, liko užsimarinavęs praeitimi. O jaunimo - lieka šviežias, naujų kelių ieškas su polinkiu į ateitį.

Mielai kviečiame jaunimą pasisakyti tuo reikalu spaudoje ir per numatytą greitą laiką kviečiamą jaunimo pasitarimą. Jo žodis svarus ateities lieviškam veikimui ir ateinančios kartos formavimuisi. Jūsų laukia ateitis.

V. Peteraitis
Spaudos B-vės pirmininkas

PANORAMA

DABARTINĖ VILNIAUS ARCHITEKTŪRA

Dr. inž. Alfredo Kulpa-Kulpavičiaus (architekto) paskaita skaityta Antrame Mokslo ir Kultūros simpoziume, Chicagoje, 1973 m. lapkričio 24 d. - Perspausdinta iš žurnalo "Technikos žodis" nr. 1. 1974 m.

Architektūra Vilniuje yra tampa sūrišta su kasdieniniu žmogaus gyvenimu ir gilia paties miesto istorine tradicija. Kalbant apie šandieninę Vilniaus miesto statybą, reikia ją pilnutiniai suprasti, išvengti ir vertinti kaip vientisinę architektūrą, apimančią ankstesnių ir dabarties laikų epochas, įskaitant ir senamiestį, kaip integralinę viso miesto dalį.

Problemos

Šiandien, Vilniui tapus didmiesčiu, išky-la itin sunkios gyvybinės miesto problemos, kurios reikalauja labai daug pastangų. Tą uždavinį bando spręsti tiek architektai, tiek įvairios miesto planavimo įstaigos.

Viena iš pagrindinių miesto plėtimosi gairių yra Miesto Statybos Projektavimo Instituto (direktorius - Vyt. Staškus) sudarytas vadinamasis Vilniaus miesto Genplanas, pagal kurį detales išdirba - projektuoja įvairių sričių specialistai, pvz.:

A. Senojo miesto - esantieji kvartalai: gyvenamieji, instituciniai, komerciniai; dienos aptarnavimo įstaigos; transportas; žalieji plotai; architektūriniai paminklai ir t.t.

B. Naujojo miesto - miesto plėtimasis, naujieji rajonai ir t.t.

SENASIS VILNIUS

Istorinis

Šiandieninio Vilniaus miesto branduolyje yra išlikęs savitas charakteris, kuris tiek istoriniu, tiek miesto planavimo, tiek architektūrinio požiūriu reflektuoja vakarų ir rytų kultūros santykį. Įvairios stilistinės epochos, kurios neginčijamai viena su kita besimaišydamos, viena kitai darydamos tiesioginę ar netiesioginę įtaką, amžių bėgyje paliko gilius pėdsakus.

Dažnai praeityje Vilnius buvo laikomas baroko miestu, pvz. prof. P. Weber, vokiečių meno istorikas („Wilna, eine vergessene Kunststaette“ 1917), teisingai nušviesdamas Vilniaus meno paminklus, ypač išskėlė baroko architektūrą. Tuo būdu jis paliko stiprią V. baroką nusakančią nuomonę bendrinuose V. Europos architektūros istorijos tyrinėjimuose. Tačiau, kaip žinome, nors mieste yra ir labai daug įvairios paskirties barokinių pastatų, Vilnius nėra barokinis miestas. Nesutinkama ten pompastiškų barokinių statybinių kompozicijų. Barokas atėjo, kaip naujanybė. Sename padraikame gotikame mieste jis įgavo lyg tą teisę užvaldyti besandį padėti ir pakeisti daugelį buvusių ankstesnių fasadų ir plano užmačių.

Apie tuos pasikeitimus vis daugiau ir daugiau rodo intensyvios studijos ir atidengti ištisi pastatų kvartalai, kurie aiškiai liudija senojo Vilniaus architektūros polėkius, pvz., rasti romaniškojo statybos pavyzdžio pėdsakai, tai katedros bokšto apatinė juosta, kada pats bokštas savo pirmojo paskirtimi yra buvęs dalim gynybinės sienos. Ieškoma ir rasta gotikos statybos pavyzdžių ištisiose rajonuose; nepamirštama ir sunaikintoji per Antrąjį Pas. karą Vokiečių gatvė, nors paskutiniu metu ir praradusi savo pirmąją architektūrinę stilų.

Sekant senojo miesto istorinę raidą, kaip raiškia ir neatjungiamą dalį nuo paties vilniečio - žmogaus, įžiūrime ta „harmonijos“ galimybę ir santykį tarp statinio ir vietinio gyventojų.

Restauracija

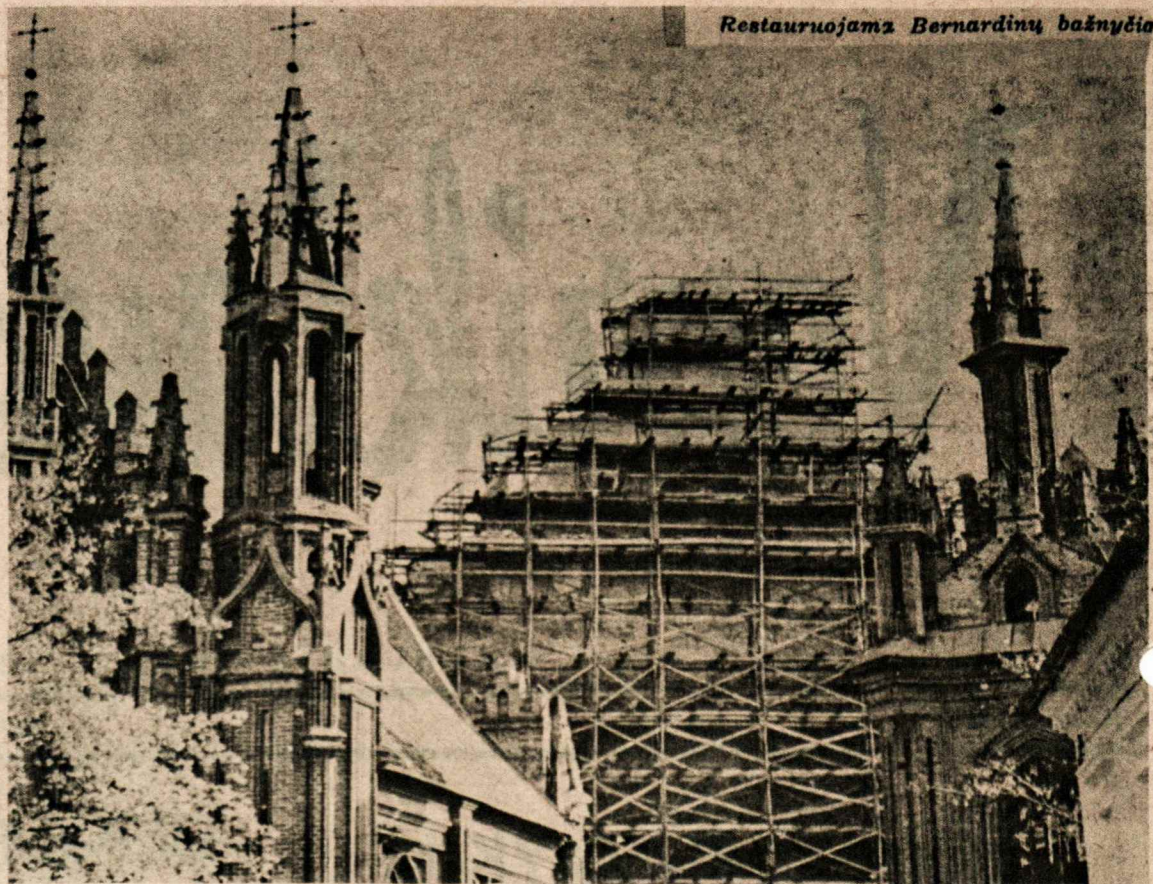
Daug kartų keitėsi senojo Vilniaus išvaizda, keičiasi senamiestis ir dabar. Tačiau, kaip pavyzdžiai rodo, šiandieniniai atnaujinimo tikslai yra ne kurti ką nors nauja, „nutrinti“ seną, o išgelbėti nuo sunykimo istorinio Vilniaus savitumus ir grožį, nuvalyti jį nuo menkaverčių apnašų, išryškinti įvairių epochų architektūros sankluotas. Restauracinių darbų pagrindiniai pastato komponentai (pradedant nuo kasinėjimų, istorinių duomenų iki projekto sintezės) yra paremti moksliniais tyrinėjimais ir istoriniu autentiškumu. Pvz., Aukštutinės Pilies vakarinio bokšto trečiajam aukštui panaudotos originalios senos plytos. Trūkstamosios yra datuotos 1956 m.

Vilniaus senamiesčio rajonai yra didžiausi ir kol kas geriausiai išsilaikę. Būtų klaida, jei nebūtų viešinami siekiami visos istorinės, etnografinės ir architektūrinės vertybės išsaugoti. Reikiamas klausimas, ar nevertėtų iš anksto pagilvoti apie tai, kad, atlikus reikalingus pertvarkymus, bent vienas kvartalas pasilikų toks, koks jis yra, kad išvengus to, kas vyko apie 50-tuosius metus, kada, pastatus pritaikant dabarties paskirčiai, buvo nevykusiai perstatyti ir sujaukti vertingi fasadai ir interjerai. Šios klaidos jau vengiama ir todėl restauruojamose pastatuose, pagal galimybes, stengiamasi įrengti tam tikros paskirties muziejus. Taip pat natūraliose sąlygose norima įrengti įvairių epochų ir luomų buitines, gildijų amatininkų (jų būta iki 90 specialybių) darbo ir gaminių lyg nuolatinę dirbtuvę - parodą, arba atkurti veikusias tais laikais krautuves, arbatinės, vynines ir t.t.

Pavyzdžiai rodo, kad gatvės vaizdas pamažu keičiasi, bent architektūrinė prasmė, kai vykdomi gausūs restauravimo ar atnaujinimo darbai, kaip pvz., Gorkio g-jė (buv. Didžioji) buvo atidengti senieji gotiški fasadai ir kiemų interjerai.

Kiek profaninės architektūros pirmąsias formas paskirti stengiamasi atgaivinti, tiek ne-

Restauruojama Bernardinų bažnyčia

aplenkiami ir sakraliniai pastatai, nors jų paskirtis dažnai keičiama; pvz., Šv. Mykolo renesansinė bažnyčia restauruojama savo pirmąsias formose, kurioje įkurdinamas Architektūros Muziejus; Bernardinų bažnyčia, globojama Dailės Instituto, baigiama restauruoti į savo pirmąją gotiką išvaizdą ir t.t.

Šv. Onos bažnyčios timpanonui ir bokšteliam pradėjus irti nuo transporto keliamo virpėjimo, ištaigingas plytų derinys dar laiku buvo spėtas sustiprinti. Panaudotos autentiškos plytos, kurių apie 500-tus rasta tos pačios bažnyčios rūsyje, kitos trūkstamos pagamintos, pagal originalius pavyzdžius, naujai, visa tai sustiprinta plieno rėmu. Šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, kuri yra viena iš stipriausių dekoratyvinių kūrinių pasauliniame baroke, buvo atnaujinta skulptūrinė dekoracija. Taip pat restauruojant Visų Šventų bažnyčią (numatoma įkurti Liaudies Meno Skulptūros Muziejų) su žaismingu barokiniu bokštu, atidengtas itin įdomus faktas, t.y. polichromija, kuri savo pilnose spalvose įneša Vilniaus baroko architektūron naujas nuotaikas, artimas Dunojaus pakrančių tradicijai.

Restauracijos darbuose neaplenkiami ir Vilniaus požemiai. Šie, dalinai legendomis ir padavimais apgaubti požeminiai praėjimai, faktiškai yra buvę tik pastatų rūšiai ar tarnavo kanalizacijos paskirčiai; dalis priklausė prie gynybinės sistemos. Didelį susidomėjimą kelia restauruojamas Barbakanas (16 a. šaudykla) prie Bokšto ir Subačiaus gatvių. Šis statinys yra buvęs dalim gynybinės sienos, vėliau, netekus reikšmės, buvo užpildas žemėmis.

Visus restauracinius darbus vykdo Mokslinė Restauracinė Gamybinė Dirbtuvė. Paminklų apsaugos reikalais rūpinasi Paminklų Restauracinė Valdyba ir Paminklų Restauravimo Instituto (direktorius - arch. V. Dvareškis). Šiose įstaigose dirba visa eilė specialistų - profesionalų. Pažymėtinas arch. R. Jaloveckas, daug studijų ir darbo idėjų, atkurdamas senąsias Šv. Jono bažnyčios architektūrinės formas. Įdomu, kad pirminiai gotiški skliautai savo laiku buvo bandyti subarokinti, nutapant juose, pagal italų meistrų pavyzdžius, nuotaikingus freskus (atidengti dail. restauratorės A. Kalitės). Šis architektūrinis paminklas, atrestauruotas, neginčijamai tauriame baroko žvilgėjime, paskirtas Universiteto Muziejum.

Galutinis restauracijos (ne rekonstrukcijos, kaip Trakų pilies) - Vilniaus Gedimino pilies projektas, į kurį pats gyvenimas vis įneša naujų patalų, apima ne vien tik pastatus, atnaujinimo darbus yra naudojamos istoriniais bei sociologiniais tyrimais.

Įvairiuose restauruotuose senamiesčio kvartaluose numatoma įkurti kultūrinės įstaigos. Buitinio aptarnavimo ir prekybinių vienetų bus palikta tiek, kiek reikės rajono gyventojams arba turistams - įvairios suvenyrų parduotuvės; pvz., renesansiniame architektūros paminkle Alumnate numatoma įrengti mažas meniški išdirbinių krautuvėles ir dirbtuvėles.

Transportas

XIX amžiuje vykusio pasaulinė industrinė revoliucija neaplenkė ir Vilniaus, kur jau praėjusio šimtmečio pabaigoje pradėjo vystytis smulkioji - lengvoji industrija. Šiandien Vilnius jau tampa sunkiosios industrijos centru, todėl vienas iš svarbiausių uždavinių yra miesto transporto problemos sprendimas. (Vilniuje užregistruota apie 18 tūkstančių auto mašinų.) Ypač reikalingas senamiestyje yra aktualus tranzito ir auto pastatymo aikštelių klausimas. Bendras senasis gatvių tinklas nėra pasikeitęs, su išimtimis, kada gatvės uždamos, paliekant tik pėsčiųjų judėjimą. Bendrai siūloma eismo judėjimą senamiestyje sumažinti. Vilniaus miesto Genplane yra numatytos įvairios apjungiančios magistralės, bet galutinai ši problema dar nėra išspręsta.

Žalieji plotai

Vilniaus miesto grožį sudaro jo nepaprasta padėtis ir natūrali gamtiška aplinka, miškai apaugusios kalvos, slėniai ir skardžiai. Tačiau žalieji plotai pačiame mieste yra diskusinėje būklėje. Senieji parkai, kaip Jaunimo sodas, Vingis ir t.t. - kenčia nuo perdidelio lankytojų antplūdžio. Taip pat ir naujai atsiradusi oro užteršimo problema neigiamai veikia į mažai saugomą ir prižiūrimą augmeniją. Naujuose gyvenamuose rajonuose bendro naudojimo parkų apželdinimas dar visai nėra suprojektuotas. Senojo

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiskai, atgarsiai

KAS NORS TURI ATLIKTI SVARBU DARBĄ?

Vis daugiau ir daugiau išleidžiama atsiminimų-knygų apie 1939-45 m. karą, ypač apie žydų naikinimą Europoje. Tose knygose dažnai pamini mi ir lietuviai, kaip vokiečių nacių bendradarbiai, dalyvavę žydų gheto naikinime. Tokių knygų įvairiomis kalbomis prirašyta jau šimtais. Jas skaitydamas matai, jauti, kad apie lietuvius rašoma netiesa, išgalvoti kaltinimai, paremti žydų-vokiečių SS šaltiniais kurlais norima nusiplauti rankas, užmetant kaltes kitiems.

Deja, iš lietuviškų veiksmų ar atskirų asmenų nėra murtur... - nebesiaiškinama, nebeatitaisoma, neparodoma tikroji tiesa.

Buvo gandų, kad Vlikas ruošias knygą anglų kalba apie žmonių šaudymą rusų ir vokiečių okupacijų metu. Deja, dar nieko neteko girdėti. O tikrai būtinas reikalas turėti knygą nors anglų kalba apie abi okupacijas. Tylima. Gal sutinkama?...

Mano nuomone, galėtų tą knygą parašyti buv. laik. vy-2 psi.

riausybės nariai, kaip dr. J. Brazaitis, Ambrazevičius, J. Skirpa ir kt. Jie pajėgūs tam darbui. Lėšas turėtų duoti Amerikos Lietuvių fondas. Tas velkalas yra būtinas, jei nenorime priimti kaltinimų, kurie įvairių autorių primetami. J. Rudminas Cleveland, Ohio.

PALIKITE QUEBEC'Ą

NL rugpjūčio 14 d. numeris Henrikas Nagys parašė savo patirtimi labai taiklų straipsnį apie Quebec prancūzų trumparegišką politiką, kenksmingą netik anglų sakams, bet visiems kitiems kanadiečiams, kurie gyvena toje provincijoje.

Įvedimas Quebeco provincijoje vien tik prancūzų kalbos, kaip valstybinės, viešame gyvenime, mokyklose, palies ir lietuvius. Šiame kontinente (Š. Amerikos) vyraujanti kalba yra anglų, prancūzų tik prancūzams reikalinga. Iki šiol visi Kanados gyventojai galėjo be jos išsiversti.

Quebec prov. gyventojai (prancūzų kilmės) dabar tesudaro tik 28.0% Kanados gyventojų su tendencija skaičiui kristi žemyn. Statistikal ap-

skaičiuoja, kad 2001 m. Kanadoj būsią 13 milijonų prieauglis, viso būsią apie 35-36 mil. Prancūzų kilmės prieauglis būsią tik apie 1,3 mil. arba tik apie 10%. Tuomet visoje Kanadoje būsią tik apie 22% prancūzų kilmės.

Tas atsilieps ir parlamento narių skaičius. Dabar Quebeco provincijoje yra 74 vietos, o 2001 busiā tik 60 vietų Otavoje federal. valdžios parlamente Prancūzai jaučia pavojų ir nori iš kitų tautybių "pasidaryti prancūzus". Tad mano patarimas lietuviams, kiek sąlygos kam leidžia, išsikelti į Ontarią ir kt. provincijas, kurie, ypač, turi mažamečių vaikų. J. Kelmas Toronto, Ont.

Es. Henrikas Nagys rašydamas jūsiu minimą straipsnį išskėlė tik savo apsirikimą, kad jam ankščiau kitaip atrodė. Jis tuo neįtaigojo lietuviams Quebec'o provincijos palikimą.

Pagal jūsiu pateiktą procentų Quebec'o provincijos prancūzų mažėjimo procesą, kaip tik lietuviams reikėtų nepalikti, bet iš kitur atsikelti tai tuštumai užimt.

Quebec'o Provincijos įstatymais Nr. 22 praverstas parlamentiniu būdu. Jei provincijoje būtų buvę procentinė atsvara savaresnė kitomis tautybėmis, toks įstatymas būtų buvęs sunkiau praversti. NL.

SPALIO 2 oji — ANĖGELŲ SARGŲ ŠVENTĖ

J. BUTEKA

Tvarka ir teisėtumas —
Valstybės Pagrindas!

— Nepriklausomos Lietuvos Policijos
šūkis.

(BUVUSIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS Policijai prisiminti)

Nepriklausomoje Lietuvoje policijos tarnyba nebuvo lengva. Ji griežtai skyrėsi nuo visų kitų žinybų tarnybos. Be ilgos "virtinės" įvairiausių tiesioginių pareigų, nebuvo žinybos neturėjusios teisės kokių nors savo kompetencijos darbų dalies pavesti įvykdyti policijai. O kiek įkyraus darbo buvo prisidėję po-licijai laikotarpyje Episkopa-Be ilgos "virtinės" įvairiausių tiesioginių pareigų, nebuvo žinybos neturėjusios teisės kokių nors savo kompetencijos darbų dalies pavesti įvykdyti policijai. O kiek įkyraus darbo buvo prisidėję po-licijai laikotarpyje Episkopa-

miesto branduolyje, gatvių ir aikščių apželdinimas yra praėjusio šimtmečio planavimo praeities palikimas.

NAUJASIS VILNIUS

Gyventojai

Po Antrojo Pas. karo Vilniaus miesto gyventojų pernešyng neracionalus augimas, šandien jau pasiekė 421 tūkstančių gyventojų skaičių (26.200 ha gvv. ploto 8,5 kv. m žm.). Tai yra per greitai augančios industrializacijos padarinys, kuris išsiskiria žmonių telkimą, tuo pačiu ir natūralų jų prieauglį. Visa tai reikalauja naujų gyvenamųjų plotų, naujų gyvenimui skirtų patalpų ir t.t., kurių įgyvendinimas yra mums žinomas, kaip naujasis — modernusis Vilnius, arba teoretiškai vad. universalumo sprendimo užduotis.

Architektūriniai polėkiai

Mūsų supratimu, architektūra skiriasi nuo kitų meno šakų tuo, kad jos sukurti paminklai, ne vien tik išlieka kaip žmonijos dvasinės kultūros pėdsakai, bet byloja ir apie žmogaus kūrybinę galią, priklausantią nuo ją supančios aplinkos. Todėl ir stilius architektūroje, kaip materialinės ir dvasinės kultūros išraiška tolygiai atspindi savo meto statiniuose, savoje sferoje. Vakarių puoselėjama idėja yra savistovi, kur technologijos masinė produkcija, bei nuolatinė permaina išsiskiria naują vertybių sąvoką.

Naujojo Vilniaus miesto išvaizda formuojasi, industriniais metodais sukurta architektūra, kuri reikalauja formos ir funkcijos vienybės. Kitaip tariant, yra ieškoma sprendimo architektūrinės formos ir dailės sintezėje. Ji, betgi, kaip tobulo sprendimo išdava, — kartais per drąsiai įrodinėjant, tampa klaidingai interpretuota. Tuo atveju bendros apytovos nuslysta nuo tų vadinamųjų harmoniškumo galimybių. Pvz., viena iš pirmųjų statytų yra Salomėjos Nėries (senamiesto) vidurinė mokykla, kuri beveik jungiasi su Šv. Kotrynos bažnyčia, neva, kaip jos tęstinumas. Šis pastatas susilaukė daug vietinės kritikos, nors ir lenkta linija seka gatvės posūkį — kontūrą, deja šis šviesaus tinko fasadas nepajėgė įsikomponuoti į barokinę Vilniaus gatvės aplinką.

Lietuvos spaudoje irgi dažnai užtinkami aprašyti įvairūs statybiniai trūkumai ir nusiskundimai. Vieni iš jų pateisinamieji, kiti kaltinamieji, dėl medžiagų netinkamumų ar nedateklių. Neaplenkiami ir kiti techniški trūkumai, kaip neapdairas ar netinkama darbo kokybė.

Anksčiau minėtos dailės ieškojimo sintezės įtakoje yra projektuojami ir statomi nauji Vilniaus rajonai: Žirmūnai, Lazdynai, Karoli-niškės, Viršuliškės, Šeškinė ir kiti. Tai lyg savistovūs priemiesčiai — atskiri gyvenamieji rajonai, talpinantieji apie 40 tūkstančių žmonių, su daugiaaukščiais gyvenamaisiais namais, dienos reikavimus aptarnaujančiais pastatais, prekybiniais centrais, mokyklomis, ligoninėmis ir įvairiomis kitomis įstaigomis.

Pasirodžius naujoms medžiagoms, kaip plienui, gelžbetoniui, plastikai ir t.t., naujų statybų praktikoje susiduriama su daug sudėtingesnėmis problemomis, negu praėjusiam šimtmetyje. Šiais laikais atsiradus masinei industrinei statybai, iškyla sunkiai sprendžiamas architektūros ir industrializacijos konfliktas.

Bendrai, plačia prasme aptariant naująją Vilniaus statybos raidą, nepaisant, kad ji yra gausi, pastebimas architektūrinis linkimas daugiau prie ekonomiškų plokštumų, bei plačios apimties geometriškumo.

Naujieji rezidenciniai rajonai planuojami atviro užstatymo pavyzdžiu, kur statomi daugiaaukščio — blokinio tipo pastatai. Planavimo atžvilgiu blokai — apartamentai yra daugiau panašūs į Vakarų Europos, turintieji bendrą laiptų narvelį su iš jo pasiekiamais keliais butais, negu į Amerikoje praktikuojamą koridorinę sistemą.

Pastatų apdarai naudojamos betono plokštės yra daugumoje padengtos kvarciniu smėliu, arba baltu cemento sluoksniu, kurį bandoma pakeičiinti įvedant dekoratyvinių elementų. Tokio betono paviršius išbaigiamas dvejose apraiškose: betonas, kurio paviršiaus faktūra yra perplaunama rūgštimi, arba mechaniškai apdorojama plaktuku; dažnai betonas ar gelžbetonis traktuojamas, kaip konstruktyvinis ir kartu dekoratyvinis moduluotas elementas. Tuo būdu išvengiama pastatų monotonijos. Sienos igauna norimą plastinį efektą; pvz., viešbutyje „Turistas“ panaudotos prefabikuotos plokštės, arba atvirkščiai. Sporto Rūmuose monolitiniu betono paviršiumi išgaunamas dekoratyviškumas.

Industriiniuose ir viešose paskirties pastatuose jaučiamas daugiau asmeniškų kūrybos atspindžių. Erdviniuose sprendimuose labai dažnai pritaikomi grynai dekoratyvūs monumentalios dailės kūriniai, kurie yra įkomponuojami į neutraliai lygias plokštumas. Pvz., Banko Rūmai — panas (dail. P. Kavaliauskas, Z. Lekis), kuris jungiasi su kaimyniniu pastatu; Antakalnio gvv. namo panas — metalo kompozicija (dail. K. Kisieliū, A. Dimzys, R. Kazlauskas); Vilniaus Statybininkų Rūmai — metalo panas (dail. K. Valaitis).

Spalvos naudojimas pastatuose, kaip dekoratyvinė priemonė, yra labai ribotas; monotoniška pilkum yra dominuojanti.

Svarbią dekoratyvinę reikšmę turi skulptūros kūriniai, kurie puošia pastatus, aikštes, interjerus.

Formuojant nūdienos stilių, kartu su dailininkų aktyviu dalyvavimu statybiniame kūrybos procese, yra išreiškiami bendri siekimai.

Architektai

Architektai, architektūros puoselėjamos epochos, materialinės ir dvasinės kultūros reiškejai, savo siekimus išryškina projektuojamuose pastatuose. Juo labiau tolstama nuo istorinės įtakos, juo labiau ryškėja stilistiniai architektūros ypatumai. Priklausomai nuo aplinkinių poreikių, modifikuojama ir architektūrinė-išorinė forma, keičiasi ir statybos technikos metodai. Todėl ne visada yra lengva įvertinti veiksmius formuojančius Vilniaus statybą.

Bendrai, galima pastebėti, kad Lietuvos architektai su dideliu stropumu ir meile sprendžia visas iškilusias problemas. Savo genialiu kūrybiniu sugebėjimu jie pilnai atlieka skirtą užduotį (kaip arch. V. Čekanauskas — Parodų Rūmai), sekdam didžiųjų architektų užmačias.

Pažymėtini naujieji statiniai Vilniuje ir jų projektuotojai: Viešbutis „Lietuva“ 650 vietų — arch. A. Nasvytis, inž. V. Mikvydas; Žirmūnų rajonas — arch. B. Kasperavičienė; Prekybinis Centras Žirmūnuose — arch. A. Aronas; Parodų Rūmai — arch. V. Čekanauskas, inž. R. Jakas; Viešbutis „Turistas“ — arch. J. Seibokas, inž. G. Arminaitė; Sporto Rūmai — arch. A. Chlomauskas, J. Kriukelis, Z. Liandsbergis; Operos ir Balo Rūmai — arch. N. Bučiūtė, inž. J. Doktorskytė; Lazdynų rajonas — arch. V. Čekanauskas, V. Brėdikis; gyvenamųjų namų ir visuomeniškų pastatų projektuotojai: arch. A. Umbrasas, inž. V. Zubrus, arch. A. Tamoševičius, inž. K. Sližys, arch. B. Krūminis, arch. V. Sargels, arch. A. Palsaitis, inž. M. Kaklauskienė, arch. N. Chlomauskienė, arch. E. Budreika, inž. A. Katilius, arch. J. Kriukelis, inž. J. Šyvis, arch. Bareikis, arch. Geibūnas, arch. V. Nasvytis, arch. A. Alekna, arch. Steponavičius, arch. K. Balėnas, arch. O. Gerukienė, arch. G. Balėnienė, arch. S. Lankelis, arch. A. Bražinskas ir t.t.

Naudoti šaltiniai — knygos ir periodinė spauda: Architektūros Paminklai, Statyba ir Architektūra, Muziejai ir Paminklai, Mūsų Gamta, Technikos Žodis, Draugas, Literatūra ir Menas, Švyturys, Pergalė, Kultūros Barai ir t.t.; autoriai: A. Rasteika, R. Jaloveckas, V. Čekanauskas, J. Glenz, Sakalauskas, A. Nasvytis, R. Kriukaitė, A. Mačiulis, S. Griškevičius, A. Kirnius ir kt.

Paskaita iliustruota spalvotomis skaidrėmis (160): autoriaus, N. Kulpavičienės, A. Rasteikos, G. Budreikos, E. Budreikos.

gal/, išūlial priešindamiesi vyriausybei visą savo "tulžį" išledavo ant nieko nekaltų policijos tarnautojų, kurių pareiga būdavo dažnai kuni-gų renguose įvairiuose susirinkimuose dežuruoti. Būdavo, įvairiai provokuoda-mi ir kenkdam įiems tarnyboje, stengėsi atimti iš jų, kaip sakoma "duonos kąsnį"... Taip buvo.

Apie anuo metu buvusį ir savo veikla Lietuvoje išgarsėjusį KAK'ą, /taip buvo vadinamas Katalikų Akelijos Komitetas/, Kazys Binkis, savo poemoje taip rašė:

— "Visi žmonės dabar šneka apie šitą... apie Kak'ą — Tarė nedrasiai Motiejus... Kak'a kenčia dėl idėjos..." — "Na, tai va, pabalgia svleto. — Čia nutraukė jį Elzbieta: — Kokio dar bereikia cūdo, — Rado kalbą apie... brūdą..."

Nuo lenkų kavalertijos dailių ekskursijos nepriklausomos Lietuvos teritorijoje iki 1944 metų įpusėjimo, sąmoningai, drausmingai ir uoliai savo pareigas eidama Lietuvos policija kovoje su nusikaltėliais, ypač nuo myliman kraštan išlibrovusių raudonojo ir vėliau rudojo priešių — labai nukentėjo. Padarė ji Lietuviai gerbė mylėjo ir pasitikėjo savo policija, kuri abiejų, ypač rudosties okupacijų metais, tą pasitikėjimą šimteriopai patetino, nors už tai nevienam pareigūnui teko ir gyvybę primokėti. /Abeji okupantai, neskaitant i Sibirą iš-tremtųjų ir kitur nužudytųjų,

Lietuvoje nužudė virš 400 policijos tarnautojų/.

Prieš 19 metų Čikagoje įsikūręs buv. neprtkl. Lietu-vos policijos tarnautojų klu-bas, prieš kelis metus užsi-mojo išleisti policijos tar-nautojų atsiminimų knygą, kurios visuomenė laukė. Tie-sa, žadėtoji knyga, pagaliau, šmetet, pasirodė išoriniame na gražiu rūbu. Deja, savo turintu jos laukusių vilčių ne-pateisino. Gausiai dublėtu, ne be negaliai "kombinuotų" plagiatų, nemaža tuščios bravūros, nesiderinančios su drausmėje auklėtų poli-cijos pareigūnų etika bei pa-prastu taktu. O tikėtisios ir lauktosios autentiškos istori-nės, dar niekur nespausdin-tos medžiagos joje, kaip ir nėra. Trumpai tariant /ir nu-simanančių kaip knygos rašo-mos/ žmonių nuomone — tai geras pavyzdys, kaip knygų rašyti nereikia. Kas dėl to kaltas, ne manė užduotis ir reikalas čia nagrinėti. Drįstu tik pareikšti savo nuomonę: galima tam veikalui paruošti ir išleisti išmokėtų kelių tūkstančių dolerių.

Štandieną, minėdami buv. nepriklausomos Lietuvos po-cijos atkūrimo/1918m./56-rių ir 34-rių/nuo bolševikų jos likvidavimo/metų sukak-tį, išlikusiems ir laisvajame pasaulyje išlikusiems visų rūšių ir kategorijų policijos tarnautojams, linkiu sveika-tos, visakerptos sėkmės gy-venime ir energijos, kontak-te su visais geros valios lie-tuviais, tęsti kovą dėl Tėvy-nės išlaisvinimo.

LIETUVIAI JĮ MYLĖJO, LIETUVOS PRIEŠAI JO BİJOJO

ALGIRDAS GUSTAITIS

DIDĮ LIETUVOS POGRIN-DŽIO VEKĖJĄ PROF. STA-SĮ ŽYMANŲ PRISIMENANT

Gražiais nepriklausomos Lietuvos laikais Kaunė pas manoseserį Gražiną, kuri su tėvais gyveno Kalnų gt. 36 a. (vėliau Putvinskio gt.), at-tykdavo šaunių "Aušros" gim-nazijos mokinių pabuvoji-mams bei pasimokymams. Tarp jų ir Stasys Žakevičius (vėliau Žymantas), pasižymė-jęs išskirtiniu gyvumu, žvalumu, staigumu, drąsiais po-sakiais bei judėjais. Visad buvo džentelmeniškai kuklus, neužgaulus.

Apie tuos laikus yra rašęs Jonas Aistis ir Gražina Gus-taitytė — Krivickienė, gal ir ki-ti, prisimindami ne vieną sa-vo bendraklasį. Tokių užrašų galėtų būti nepalyginamai daugiau ir detališkesnių.

KAS GREITESNIS?

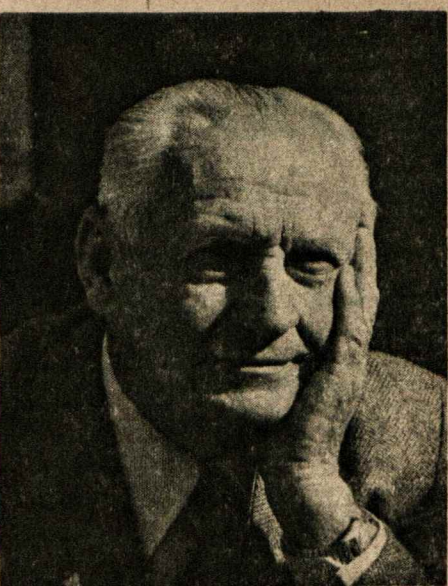
Stasys Žakevičius mėgdavo sportuoti, kartais net varžy-tiniskai. Vieną gražią dieną "Aušros" vyresnieji gimna-zistai atvyko pas mano tėvelį i išlaužo dvarą, esanti netoli į plento, pakeliui i Prienus, vykstant iš Kauno. Tėveliui leidus, jie padarė tokias lenk-tynes — varžybas: kas greites-

nis: arkliai važiuojantis, ark-liu jojantis ar dviračiu va-žiuojantis. Tai buvo apie 1926 metus, saulėtą vasaros die-ną. Vienu varžybininku buvo Stasys Žakevičius, kitu Bro-nius Radzevičius (vėliau Ru-gelis), trečiu ar tik ne Draz-dauskas.

Kitą kartą, visi pakviesti pas mano dėdę Kazimierą Gustaitį i Rutkiškių kaimą, esantį netoli išlaužo, nuoša-lesnėje, ramesnėje ir labai puikioje vietoje, "Aušroka" i gimnazistai vėl padarė lenk-tynes didelio ūkio kieme. Ši kart varžėsi vienas dvirati-ninkas ir vienas jojikas. Po-rai baigus, vykdavo dar vienas pora. Tarpbesivaržančių bu-vo Stasys Žakevičius, Jonas Aleksandravičius (vėliau Ais-tis — jis turėjo tvirtas rankas) ir kiti.

VILNUJE

1939 metų pabaigoje, Lie-tuvai atgavus Vilnių, iš Kauno i sostinę kėlėsi kai kurie Vy-tauto Didžiojo universiteto fakultetai, tarp jų humanita-rinis (kuriam buvau studen-tu) ir teisės mokslų (kuriam profesoriumi buvo Stasys Ža-kevičius — Žymantas).

Prof. Stasys Žymantas — Žakevičius

Ilgoką laiką su prof. Žake-vičium — Žymantu beveik netu-rėjau artimesnių ryšių. Ta-sai skirtumas (studentas ir profesorius) turėjo juntamus atstumus. Vieną kartą buvau atsilankęs pas p. p. Žakevi-čius i jų butą Vilniuje, Tauro gatvėje. Prisimenu, man pa-tiko tenai gražūs lietuviško stiliaus baldai, lietuviški au-diniai, paveikslai, didelė bi-blioteka. Viskas atrodė švie-su, skoninga, Stasys ir Ma-rilė man buvo labai draugiš-ki.

Tebesant rusų-komunistų okupacijai, man visu kietumu iškilo darbo klausimas. Kaip "buožės vaikas" turėjau ypač saugotis, darbą gauti buvo la-bai sunku. Reikėjo "apeiti" kai kuriuos klausimus. Aš slapsčiausi nuo bolševikų, kuriems buvau sumaišęs pė-das ir paskleidęs mitą, kad gyvenau Kaune. Gal dėl to iš-likau nesugautas.

Prof. Vaclovas Biržiška priėmė mane bibliotekininku i Teisės Mokslių fakulteto bi-blioteką Vilniaus universite-te. Tasai priėmimas buvo le-miantis. Bibliotekininko vie-tai buvę apie šimto studentų prašymų, o tik dvi laisvos vietos — etatai. Čia kiek padėjo ir mano kolega "Jūros" kor-porantas Vytautas Pašakar-nis, kuris dirbo kaip Teisės mokslų fakulteto raštinės viršininkas.

Tiesioginiai Teisės mokslų fakulteto bibliotekininkais rūpinosi ne prof. Vacl. Bir-žiška, bet prof. Stasys Žy-mantas. Prof. Vacl. Biržiš-ka turėjo kitokių reikalų, bu-vo paskendęs moksliniuose darbuose. Labai retai jis atleido pasikalbėti su fakul-teto bibliotekininkais. Prof. Žymantas dažnai užleido.

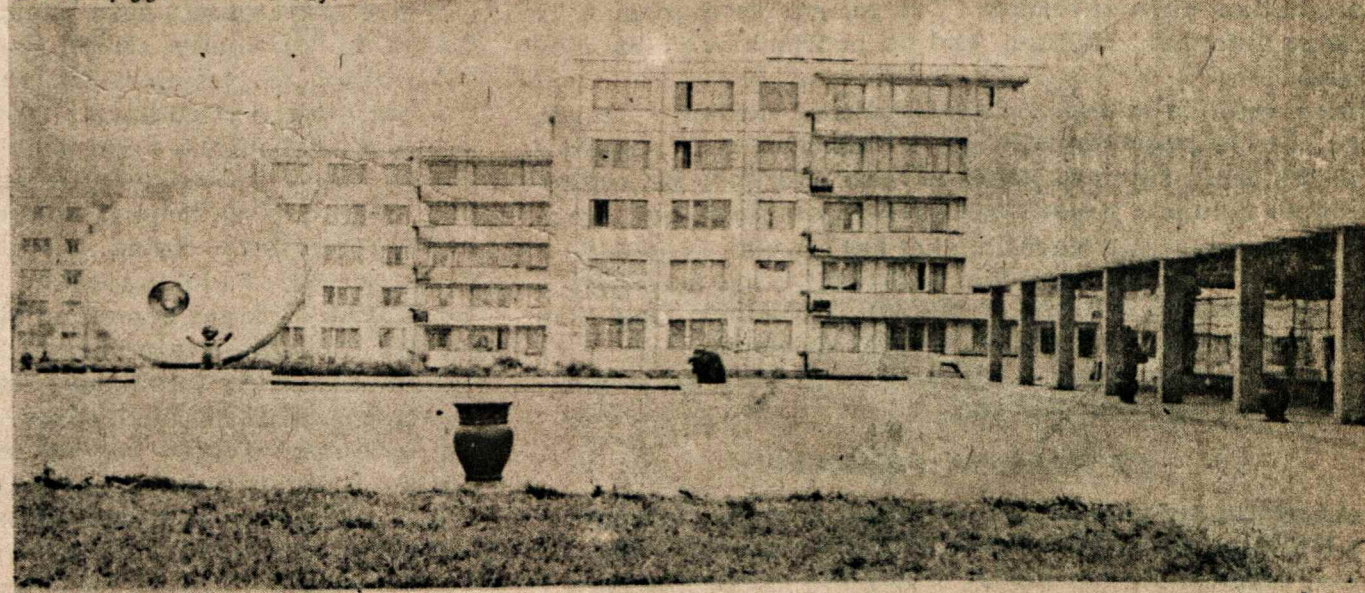
Jis man nesakė, bet dabar numanau, jog tie užėjimai tu-rėjo ryšį ir su lietuvių po-grindžio veikla. Tada nežino-jau, kad prof. Stasys Žyman-tas veikia lietuvių pagrindyje. Dabar jau aišku, jis ne tik veikė, bet net vadovavo gal didžiausiai lietuvių pagrin-džio organizacijai, vardu LL KS (Lietuvos Laisvės Kovoto-jų Sąjunga).

Rusų-komunistų okupaciją pakeitė vokiečių-nacių oku-pacija. Lietuvių pagrindinin-kų veikla žymiai sustiprėjo.

Be kitko, nuolatiniai ben-dradarbiauau pagrindininkų leidinyje "Laisvas Žodis",

(Nukelta i 6 psl.)

Žirmūnų gyvenamasis rajonas.

KULTŪRINIS PUSLAPIS

ČIURLIONIO MINTYS APIE MENĄ

VYT. LANDSBERGIS

M. K. Čiurlionis su žmona (1909 m.)

Ižymusis lietuvių dailininkas ir kompozitorius Mikalojus Konstantinas Čiurlionis gimė 1875 m. rugsėjo 22 d. Varėnoje, užaugo — Druskininkuose, vargonininko Konstantino Čiurlionio šeimoje. Pirmąjį muzikos mokslą gavo namie. Paskui keletą metų grojo kunigaikščio Mykolo Oginskio orkestre ir lankė orkestro mokyklą Plungėje. Vėliau studijavo ir baigė kompoziciją Varšuvos (1894—1899) ir Leipcigo (1901—1902) konservatorijose. 1904—1906 m. studijavo tapybą Varšuvos Dailės mokykloje. 1907 m. Čiurlionis persikėlė į Vilnių, kur ypač daug nuveikė mūsų kultūrai kaip muzikinio ir dailės gyvenimo organizatorius. Dalyvavo visose lietuvių dailės parodose, o 1908—1911 m. — „Rusų dailininkų sąjungos“ ir „Meno pasaulio“ parodose Peterburge. Čia jo kūryba susilaukė aukšto įvertinimo ir plačiau išgarsėjo. Čiurlionis buvo kviečiamas dalyvauti Krokuvos, Miuncheno, Paryžiaus parodose. Tačiau tikroji šlovė ir pripažinimas atėjo jau po mirties. Visą neilgą amžių gyvenęs varginose sąlygose ir be galo daug dirbęs, Čiurlionis 1909 m. pabaigoje Peterburge sunkiai susirgo dėl nervinio išsekimo. Gydėsi Druskininkuose, paskui Červony Dvor sanatorijoje netoli Varšuvos; buvo jau beveik pasitaisęs, ketino grįžti į kūrybinį darbą, tačiau 1911 m. ankstyvą pavasarį persalęs, susirgo plaučių uždegimu, ir tai buvo jo tragiškai ankstyvos mirties priežastis. Čiurlionis mirė 1911 m. balandžio 10 d., teturėdamas 35-erius metus amžiaus. Palaidotas Vilniuje, Rasų kapinėse.

Čiurlionis — pirmas žymus lietuvių muzikos klasikas, tautinės kompozitorių mokyklos principų skelbėjas. Jis sukūrė pirmąsias lietuviškas simfonines poetas „Miške“ ir „Jūra“, simfoninę uvertiūrą „Kestutis“, kantatą „De profundis“, pirmąsias lietuviškas sonatas ir kvartetą, kūrinį chorams, kvartetui ir vargonams, o ypač daug — fortepijonui. Per penketą—šešetą metų Čiurlionis nutapė daugiau kaip 300 paveikslų, kuriuose atskleidė savitą didingą meno pasaulį. Į vieną harmoningą tapybinę simfoniją ten jungiasi didžiulė menininko meilė tėvynei, gamtai ir tautosakai, gliaul prasmingi kosminiai, filosofiniai ir muzikiniai motyvai.

Dar savo gyvenimo metais ir juoba didėjančiomis pomirtinėi šlovei, Čiurlionis išskėlė lietuvių meną į tarptautines aukštumas. Rusų meno kritikai pirmieji pripažino jį dailės genijum. Dabar Čiurlionio vardas minimas daugelyje pasaulinių meno istorijų ir enciklopedijų, jo kūryba vertinama kaip labai originalus ir reikšmingas XX a. Europos dailės pasireiškimas.

M. K. Čiurlionis turėjo gražų literatūrinį stilių. Aktualios visuomeninės mintys jo straipsniuose apie lietuvių muziką ir dailę išreikštos labai barpiškai, aiškiai suformuluotos ir peripintose lakiais vaizdingais palyginimais. Kalbėdamasis su kitais žmonėmis, draugijų posė-

džiuose ar bičiulių tarpe, Čiurlionis savo nuomonę dažniausiai pareiškėdavo taip pat trumpai, aiškiai ir vaizdingai; atrodydavo, jog jis kalba apie seniai ir gliaul apgalvotus dalykus. Tos mintys darydavo įspūdį ir įsimindavo ilgai. Juoba jos turėjo įsiminti ir veikti artimiausią Čiur-

lionui žmogų Vilniuje — jaunutę literatę Sofiją Kymantaitę, jo mylimąją, sužadėtinę, žmoną. Jos asmeny Čiurlionis rado didžiausią savo gyvenimo meilę, artimų pažįturų žmogų, jautrų ir suprantantį pokalbininką. „Tas mūsų mintių bendrumas ir kartu identiškas taip dažnai kartojasi, kad aš jau nebesistebiu, tik esu labai laimingas“, rašė M. K. Čiurlionis Sofijai Kymantaitėi.

Ir iš tikrųjų, S. Kymantaitė 1908 m. straipsniuose vienerių išdėsto Čiurlionio planus įkurti Vilniuje lietuvišką muzikinę mokyklą, kūrto profesionaliai apibūdina jo vedamo „Vilniaus Kanklių“ choro repertuarą („senovės lietuvių dainos, sutaukintos su naujaisiais muzikos reikalavimais“), dar kitur, neabejotinai Čiurlionio inspiruota, išskelia idėjų sujungti du Vilniaus lietuvių chorų į vieną pajęsni kolektyvą, perdudą jo pažįstas į liaudies dainas: „Juk jeigu kas šiek tiek išmano dainų gražumą ir vertybę, tai ar jis bus šiošios ar tokios partijos žmogus, turės pripažinti, jog „Sėjau rūtą“ yra viena gražiausių lietuvių dainų“. Dar svarbesnį dalyką užtiknamę jos straipsnyje „Liuosos mintys. Dailės troškimas žmonių dvasioje“ („Vilniaus“, 1909, II. 30, Nr. 12). Ten kalbamą apie meno reikšmę, apie lietuviškosios visuomenės ribotus poreikius ir požiūrį į meną, o toliau įterpta eilė poetiškų aforizmų, ku-

riuos pacituosime [kalba netaisyta, savyka „dailė“ tada reikšdavo meną plačia prasme]:

„Dailė... — tai neišmatuotos platybės lengvas gaivinančio kalnų oro.

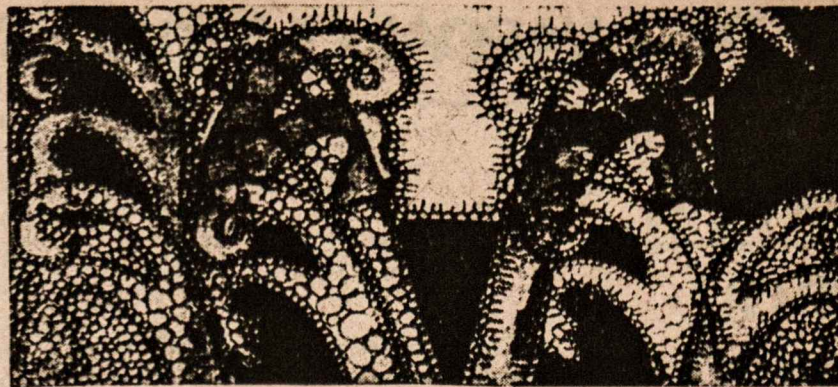
Dailė — tai širdies klyksmas.

Dailė — tai paskutinis žodis to, ko geldžia ištroškusi valdentuvė.

Dailė — tai ilgejimas. Tai antrasis pasaulis, tai skausmo takas į dvasios vartus, tai džiaugsmo daina sielos laisvės, tai matomojo pasaulio pančių numetimas, tai laisvas savotiškas žvelgesys į visa tai, kas yra — žvelgesys dvasios akimis.

Dailė negali sekti to, kas yra, — ji turi gaminti naujas vertybes; negali eiti paskui to, kas yra, — turi eiti neišmintais takais, negali būti balli, atsargi, negali būti, kaip žvakelė užkampy, bet turi būti kaip saulė, kuri atneša naują šviesą“.

Mintčių reikšimo forma čia visai atitinka žinomuosius Čiurlionio aforizmus apie meilę, paskelbtus knygoje „Apie muziką ir dailę“ (V., 1960, 274): „Meilė — tai stiprus, baltas sparnas“; „meilė — tai senas pušų miškas kaitrią dieną, tai poilsis jame, kur miegučiai ošia pušys“ ir pan. Aforizmuose apie dailę glūdinčios filosofinės ir estetiškos minties krūvis, poetiniai įvaizdžiai („kalnų oras“, „saulė, kuri atneša naują šviesą“, „skausmo takas į dvasios vartus“)

M. K. Čiurlionis

Muzikos rankraščio vinjetė

ti, jog anos mintys apie meną, taip Čiurlioniška formuluojamos, iš tikrųjų jam ir priklauso, nors buvo panaudotos jo žmonos straipsnyje [Čiurlionis vedė S. Kymantaitę 1909 m. sausio 1 d.).

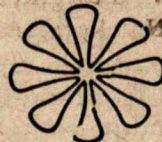
Tiesa, Čiurlionio pavadės ties tais aforizmais nėra. Bet dėl panašaus „autorizmo“ anais laikais nebūdavo labai rūpi-

namasi. Pavyzdžiui, S. Čiurlionienės knygoje „Lietuvoje“ (Vilnius, 1910 m.) yra idėti jos ir Čiurlionio straipsniai, bet nei viršely, nei tituliniam puslapy Čiurlionio pavardės nerastime. Nepažymėta, kad Čiurlionis yra viršelio autorius. Dar mažiau rūpinosi kokiomis nors „feišėmis“ pats Čiurlionis, kuriam tokie dalykai ap-

M.K.Čiurlionis.

Iš „ŽIEMOS“ ciklo.

"MOKSLAS IR

GYVENIMAS"

AUKSINIS RUDUO IR EUROPOS TEATRAI

Straipsnis tęsis per keliojimą laikraščio laidy, todėl šiek tiek supažindiname skaitytojus su autoriaus asmenybe. Aktorių J. Kaributas gyvena Kalifornijoje ir nuo 1954 metų dirba Hollywoodo filmų pramonėje kaip korespondentas ir recenzentas. Lietuvių veikloje žinomas kaip daugelio dramų veiklų režisierius. (Balsusis Birželis, Mokyklos draugas, Šv. Kazimieras ir kt.). Lietuvoje dirbo Miltinio, Dauguviečio dramų studijose ir nuo 1940 m. Kauno valstybiniame dramos teatre kaip aktorius. Vėliau studijavo žurnalistiką VDU-te. Praeitų metų rudeni lankėsi Lietuvoje.

Pradžią nr. 34 (2112).

"ŽMOGUS IŠ LAMANČOS" VILNIUJE

Kam tiek daug verstinių veiklų dabartiniame Lietuvos teatro repertuare? Galvojau eidamas vėl į Akademinių teatrą. Koks čia man dabar per idomumas pagal Don Kichotą susidurti Vilniuje su "Žmogumi iš La Mančos"?

Parterėje pirmoje eilėje sėdime visa eilė kolegų, kurie panoro teatre su manimi pabuvoti. Tarpe jų čia ir L. A. gyvenančios Gasparonienės dukra, kuri tokia miela, išsiilgusi savo mamos.

Šis veiklas visai skirtingai suvaizdintas ir apipavidalintas. Sakyčiau be prieikaštų scenoje įkūnytas. Jei ne verstinis, aš jį iškelčiau į padanges. Prileiskim: pati Dulcinėja — I. Garamasimavičiūtė, kuri scenoje buvo ir vėtoma ir mėtoma, stačiai stebino žiūrovą. Paskutiniame veiksmo ji liko purvina, sudraskyta, bet kaip tigrė karin-ga ir nepasiduodanti.

Būdingas buvo ir Don Kichotas — J. Rygertas, kuris savo rolėje stačiai subtilzgėjo: Jo dainos palydėtos puikios muzikos buvo žavėtinios. Tai puikios išvaizdos ir manierų aktorius. Mačiau, kad jis publikos yra labai mėgiamas.

Mano studijos kolega — Kavaliauskas, vaidino tarną Sančą. Jis iš pagrindų keitė savo sodrų balsą į senyvą. Na ir tas jam, žinoma, gerai pavyko. Šią rolę jis atliko eskulapto uolumu. Keisti balsą labai pavojinga, nes lengvai galima paslysti. Kavaliauskui tas puikiai pavyko. Vėliau juos visus nesvietiškai išgyriau, o kai teko viešėti J. Kavaliausko šeimoje ir plačiau išsikalbėti, kai kas ir dar paaiškėjo. Vakaras buvo labai malonus.

Taip dar vienas kitas vakaras ir su prieteliais atsi-sveikinimai žaibiškai prabėgo.

PO VARŠUVĄ PASIDAIRIUS

Nebandysiu čia pasakoti visą baisiai tragišką Varšuvos karo istoriją, kurią čia ant kiekvieno kampo didžiuliai paminklai turistui aiškiai mena. Centrinis paminklas neži-4 psl.

JUOZAS KARIBUTAS.

nomam kareiviui (kur budį dieną ir naktį sargyba) juodame granite turi įrašą, kad Lenkijoje žuvo šeši milijonai žmonių. Gyvos gėlės puošia granito paminklą ir dega negestanti ugnis, tarytum norėdama išpasakoti visas tas tragedijas, kur karo šmėklos slaugingu nirtuliu slinko per jų kraštą. Čia stovint nenoroms rieda ašaros per veidus ir gaila tų, kurie taip norėjo gyventi... Dabar ta Varšuvos ir kitų vietovių tragedija pamiršta, nors tai pamiršti, atrodytų, nebūtų galima.

Vienas malonus lietuvis aprodo man Varšuvos miestą, kuris taip autentiškai pagal išgriautą senąjį atstatytas... Žvilga vitrinose ir čia rasi ko tik širdis geidžia. Tik gaila, kad mažai kas gali įpirkti, nes kainos pasakiškos. Čia visai kitas vaizdas: eina sutanuoti kunigai ir vienuoliai gatvėje, kai Vilniuje šito niekur nepamatysi. Bažnyčios atidaros ir labai gerai užlaikomos.

APLANKIUS VARŠUVOS LIETUVIUS

Varšuvoje lietuvių nėra daug. Jų būstinė randasi pačiame miesto centre. Kukli ir nedidukė ta jų patalpėlė, bet čia gimsta vietoje uždraustos "Varsnos" — "Žiburiai". Čia bazuojasi jų veikimas. To viso veikimo ašis yra Mackevičius. Jis mielai prisimena Amerikos kai kuriuos lietuvių, kurie jo darbus rėmė ir remia, žinoma, finansiniai. Be jo čia radome ir keletą jaunų veidų iš kurių atsimenu pavardę — Vaina. Jie visi domisi Amerikos lietuvių gyvenimu ir kiek supratau, nemažai apie jį žino. Man jie pastatė kiek gal nemalonų klausimą, sakydami: — "ko jūs ten Amerikoje taip pešatės?" Žinoma, pasijutau labai nemaloniai ir telsinausi, kad aš jokių peštynių nesu matęs bei šauksmų negirdėjęs, nors tai aiškiai melavau. Bet tada man atrodė, kur kas geriau taip suvaizdinti, negu pradėti aiškinti visas mūsų painingas.

Jie su manim praleidžia geroką valandėlę, prideda jų leidžiamo laikraščio "Žiburiai", ir dar randa išsenkusių užsilikusių "Varsnų" keletą numerių. Dėkoju. Jie man

dar pasiūlo rytojaus dieną nuvykti į Puską ir pasimatyti su lietuviais.

Turėjau didelį norą, nes ten turiu ir šelpiamųjų, kuriems esu pasiuntęs keletą pakietų ir paskui sulaukęs per šimtą laiškų ir prašymų. Ar jiems visiems taip jau reikalinga, tai klausimas? Labai norėjau ten būti, bet laikas buvo labai ribotas. Varšuvoje trejetas dienų apžiūrėjimui per mažai.

Varšuva graži: dideli gražūs parkai, kur daug meniškų stovyklų: Kuperniko, Mickevičiaus, kurį lenkai savinasi. Veda mane tas lietuvis į bažnyčią. Užsispyrusiai. Nežinau kam. Kada išengiamie ir pamatau per visą taką sukabintus Lenkijos herbų ir tarpe jų Lietuvos Vytauto Didžiojo herbą vytį, tada supratau ir jis prisipažino, kad kaip tik jis tą Lietuvos herbą ir norėjo parodyti. "Lenkai ir Vytautą ir pačią Lietuvą savinasi". Per juokus pasakė jis man.

Gražios didžiulės departamentų visko pilnos krautuvės, kur veikia eskuliatoriai. Viskas brangu, tik dolerinėje krautuvėje pigiai galima kristalų pirkti. Kristalinę vazą čia galima pirkti už septynius dolerius, kai ji Amerikoje ji kainuoja penkias dešimtis dolerių. Bet už tai išgraibytos.

Einame per labai plačias gatves link namo, kuriame kadaise gyveno mūsų menininkas K. Čiurlionis. Pilnos gatvės žmonių. Restoranai ir valgyklos pripildytos. Maistas nors brangokas — labai geras. Keturių aukštų namas, kuriame kadaise bestudijuodamas K. Čiurlionis gyveno dabar rekonstruojamas. Imu kaip suvenyrą mažą plytos gabalą ir išivynioju į popieriaus gabaliuką. Vešiu į namus. Lai bus atsiminimui.

Aplankome jų tautinį muziejų, kur tarpe kitų senų, idomių paveikslų randu ir Vytautą, kur Lenkijos didikai jį sveikina po kokio tai laimėjimo. Laiko nėra daug. Viskas taip prabėgoms. Jei gerai muziejų apžiūrėti reikia mažiausiai poros dienų.

Iš čia aplankome senąją Varšuvą, kuri taip skrupulingai, pagal senovę atstatyta. Kiek toliau prekyvietė, kur stovi Žygimanto Antrojo paminklas. Nepralenkiamame nei universiteto ir meno šventovės gražaus operos namo, kuriame vyko koks tai suaktuvinis suvažiavimas. Stebino pati centrinė gatvė, kuri tokia plati, švari ir pasigėrėti — nai dekoruota. Ianguose minkų kailiai, brangenybės ir, tik pinigų turėk...

Vakaras ir visas miesto judėjimas lyg Paryžiuje. Publika kur kas geriau apsirengusi, negu Maskvoje, jos tiek daug, kad sunkiai galima praeiti. (b. d.)

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

TUŠČIAS MAIŠAS

FELJTONAS

"Kada, Vytautai, grįši į krikščionybę?"
Paklaustasis, užuot atsakęs, gribtelėjo
"Kada, kolega, grįši į tikrąjį lietuvių
tikėjimą?" (Dirva, 8.10.1973.)

(TASA)

- Nežinau! Tą, ką žinau, tau pasakysiu. Kaip kiekvienas, taip ir aš neturime imuniteto prieš klaidų ligas. Ne-

turiu taip pat teisės į tiesos monopolį, į kurį kai kas iš mūsų mąstytojų reiškia dideles atpretenzijas.

Ligi šiol niekas efektingai už šių dienų tikinčiuosius. Ir neginčijamai neįrodė, kad ir Dievas yra toks, kaip jį suprantą krikščionybė.

- Gerbiamasis, ką tau manoma pasakyti, iš kapų atsikėlus, už tokių burnojimus?

- Mama man šventas žodis. Už meilę ir pastangas mane auklėti. Bet jos išitikinimas - man jau nublukusi praeitis.

- Blogi vaikai, kurie nelina tėvų keliais.

- Tėvai klampojo purvyną, o aš vaikščioju asfaltu. Jie susisiekimui naudojo arklius, o aš automobilį. Jie tikėjo į Dievą, velnią ir pragarą, o man velnias tikrai simbolis pikto padaro, kuriuo yra blogas žmogus. Pragarą matau tikrai ant žemės visur ten, kur žmonės kvailioja, pešasi, žudosi.

- Kodėl tau krikščionybė nėra tiesus kelias? Tikras kelias?

- Krikščionybė nėra vienas kelias. Ji suskilusi. Turi daug sektų.

- Bet visi remiasi biblija, evangelija, teologais. Jie rodo tikrą kelią į tą patį Dievą.

- Biblija ir žydai remiasi, bet jie nėra krikščionys. Evangelija remiasi krikščionys, bet jie neranda bendros kalbos. Pakrikę, lyg Grigo bitės. Net katalikai ir jų teologai tarp savęs nesutaria. Vieniems papėžius tikėjimo srityje neklaidingas, kitiems - klaidingas. Vieni dogmas glosto, o kiti jų purtosi. Vieniems Dievo samprata vieno-

kia, kitiems kitokia ir t.t. - Koks gi, pagaliau, yra tikras tikėjimas? Senovės lietuvių?

- Mažai jis kuo blogesnis už kai kurias šių dienų religijas. Bent iš to taško, kad senovės lietuvių moralės atpretenzijos.

žvilgiu buvo daug padoresni.

- Tu idealizuoji praeitį, tik senienas. Užgulki bibliją.

- O taip. Biblija neišsėmiamas aruodas mąstymui ir kūrybai. Bet biblijos Dievas, jos pranašų Dievas, nėra sustingęs. Jis neįsakinėja ir paklusnumo nereikalauja.

Krikščionybėje, ypač katalikybeje, turi būti paklusnus ir popiežiui, ir vyskupams ir kunigams. Tai diktatūrinė sistema.

Priklausymas krikščionybei ir paklusnumas jos dignitoriams dar neparodo, kad žmogus eina Dievo linkme tiesos ir gėrio keliu.

- Koks gali būti tas tikras lietuvių tikėjimas, kurį užsiminė rašytojas? - teiravosi Anelė.

- Negaliu kalbėti neįgaliojamas. Tik žinau, kad žmonės labai dažnai save suklaidina me ir apgauname. Visa, kas yra tikra man, gali būti absurdas kitam. Visos mūsų išminties sąvokos ir reiškinių supratimas yra mąstymo ir jausmo produkcija, žmogaus gamyba. Juntamoji realybė, patiriamoji tikrovė yra per daug komplikuota, kad būtų galima ją sąvokomis aprėpti ir išreikšti. O ir ši realybė yra tik lašelė visumos realybės, betūnančios už mūsų žinojimo ir intuicijos ribų.

Ji per žmogiškąjį garsiakalbių nekalba.

- Taip, taip! Daina be galo klaidingas. Vieni dogmas glosto, o kiti jų purtosi. Vieniems Dievo samprata vieno-

jimo, praktiško mąstymo ir

jausmo.

- Žinau, tu mėgsti vinegrę. Mišrainė yra skanu valgyti. Bet reikia mokyti ją pagaminti. Antra, ji greitai genda šilimoje.

- Man rodo, kad krikščionybė tinkamiausias dvasinis pagrindas mūsų tautai. Po evangelijos principų skėčiu gali jaustis saugus ir nuo kaitros ir nuo lietaus.

- Žydai nesiremia evangelija, o jų religija juos vieni-geriau, nei katalikybė lietuvių. Didžiausias tautos dvasinis pagrindas yra moralinis imunitetas prieš blogį, jos tradicijos ir meilė sava-

jam kraštui. Dar galima pridėti darbštumą ir kūrybingumą. Religija yra reikšminga, bet ne esminė tautinio gyvastingumo skatinėja. Ypač, jei jos veiklos centras yra už tautos teritorijos ribų su internacionaliniu charakteriu. Po krikščionybės skėčiu europiečiai slapstėsi ir tebeslapsto. Karų audros tą skėtį sulamdė, ir krikščionys plūduriavo kraujose ir asaro-

se. Tebedreba iš baimės krikščioniškos tautos šiais laikais taip pat. Net savųjų tarpe.

- Ar tik neturi sugestijų į tautinę bažnyčią? Jūs vyskupas?

- Labai svarstau, kaip reikalingas. Juo labiau dabar, kada

lietuviams reikia kovoti už savo žmogiškas ir tautines bei religines teises.

- Kaip man būtų įdomu, jei tapčiau vyskupo žmona! - sarkastiškai iškvosė Anelė.

- Šaipytis tu talentinga. Moterys svajoja glaudytis prie autoritetų.

- Matai, mes praktiškesnės už vyrus: glaudžiamės ten, kur šilta. Mes idėjas apvelkame praktiškais rūbais, o jūs jas suabstraktinate, išvelkate iš filosofijos šilkus. Jos išpaikintos galiausiai pasidaro jums patiems nesuprantamos. Dingsta tada ir meilė tarp jų ir jūsų.

- Vyras ne taip sustingsta idėjinėje meilėje, kaip kad jūs darote. Kad jūs dominuotumėte pasaulyje, progresas eitų vieną žingsnį pirmyn, du žingsniu atgal. Kas glaudosi prie šilumos ir vengia šalčio bei vėjo, tas negali užsigrūndinti gyvenimo ir idėjų kovai.

- Po šių ginčų tu turbūt šaipysies iš manęs, kai aš suklupsiu vakarinei maldai? Tiesa?

- Gaila, kad tuligi šiol nežinojai, jog aš gėriuosi tavimi.

- Kuo? Mano fiziniu kūnu?

- Visa tavimi: ir kūnu, ir dvasia, ir intencijom, ir, pagaliau, visuo tuo procesu, kuriuo matau ir intuityviai išvėgiu maldos metu. (b. d.)

- Ar tik neturi sugestijų į tautinę bažnyčią? Jūs vyskupas?

- Labai svarstau, kaip reikalingas. Juo labiau dabar, kada

lietuviams reikia kovoti už savo žmogiškas ir tautines bei religines teises.

- Kaip man būtų įdomu, jei tapčiau vyskupo žmona! - sarkastiškai iškvosė Anelė.

- Šaipytis tu talentinga. Moterys svajoja glaudytis prie autoritetų.

- Matai, mes praktiškesnės už vyrus: glaudžiamės ten, kur šilta. Mes idėjas apvelkame praktiškais rūbais, o jūs jas suabstraktinate, išvelkate iš filosofijos šilkus. Jos išpaikintos galiausiai pasidaro jums patiems nesuprantamos. Dingsta tada ir meilė tarp jų ir jūsų.

- Vyras ne taip sustingsta idėjinėje meilėje, kaip kad jūs darote. Kad jūs dominuotumėte pasaulyje, progresas eitų vieną žingsnį pirmyn, du žingsniu atgal. Kas glaudosi prie šilumos ir vengia šalčio bei vėjo, tas negali užsigrūndinti gyvenimo ir idėjų kovai.

- Po šių ginčų tu turbūt šaipysies iš manęs, kai aš suklupsiu vakarinei maldai? Tiesa?

- Gaila, kad tuligi šiol nežinojai, jog aš gėriuosi tavimi.

- Kuo? Mano fiziniu kūnu?

- Visa tavimi: ir kūnu, ir dvasia, ir intencijom, ir, pagaliau, visuo tuo procesu, kuriuo matau ir intuityviai išvėgiu maldos metu. (b. d.)

- Ar tik neturi sugestijų į tautinę bažnyčią? Jūs vyskupas?

- Labai svarstau, kaip reikalingas. Juo labiau dabar, kada

lietuviams reikia kovoti už savo žmogiškas ir tautines bei religines teises.

- Kaip man būtų įdomu, jei tapčiau vyskupo žmona! - sarkastiškai iškvosė Anelė.

- Šaipytis tu talentinga. Moterys svajoja glaudytis prie autoritetų.

- Matai, mes praktiškesnės už vyrus: glaudžiamės ten, kur šilta. Mes idėjas apvelkame praktiškais rūbais, o jūs jas suabstraktinate, išvelkate iš filosofijos šilkus. Jos išpaikintos galiausiai pasidaro jums patiems nesuprantamos. Dingsta tada ir meilė tarp jų ir jūsų.

- Vyras ne taip sustingsta idėjinėje meilėje, kaip kad jūs darote. Kad jūs dominuotumėte pasaulyje, progresas eitų vieną žingsnį pirmyn, du žingsniu atgal. Kas glaudosi prie šilumos ir vengia šalčio bei vėjo, tas negali užsigrūndinti gyvenimo ir idėjų kovai.

- Po šių ginčų tu turbūt šaipysies iš manęs, kai aš suklupsiu vakarinei maldai? Tiesa?

- Gaila, kad tuligi šiol nežinojai, jog aš gėriuosi tavimi.

- Kuo? Mano fiziniu kūnu?

- Visa tavimi: ir kūnu, ir dvasia, ir intencijom, ir, pagaliau, visuo tuo procesu, kuriuo matau ir intuityviai išvėgiu maldos metu. (b. d.)

- Ar tik neturi sugestijų į tautinę bažnyčią? Jūs vyskupas?

- Labai svarstau, kaip reikalingas. Juo labiau dabar, kada

lietuviams reikia kovoti už savo žmogiškas ir tautines bei religines teises.

- Kaip man būtų įdomu, jei tapčiau vyskupo žmona! - sarkastiškai iškvosė Anelė.

- Šaipytis tu talentinga. Moterys svajoja glaudytis prie autoritetų.

- Matai, mes praktiškesnės už vyrus: glaudžiamės ten, kur šilta. Mes idėjas apvelkame praktiškais rūbais, o jūs jas suabstraktinate, išvelkate iš filosofijos šilkus. Jos išpaikintos galiausiai pasidaro jums patiems nesuprantamos. Dingsta tada ir meilė tarp jų ir jūsų.

- Vyras ne taip sustingsta idėjinėje meilėje, kaip kad jūs darote. Kad jūs dominuotumėte pasaulyje, progresas eitų vieną žingsnį pirmyn, du žingsniu atgal. Kas glaudosi prie šilumos ir vengia šalčio bei vėjo, tas negali užsigrūndinti gyvenimo ir idėjų kovai.

- Po šių ginčų tu turbūt šaipysies iš manęs, kai aš suklupsiu vakarinei maldai? Tiesa?

- Gaila, kad tuligi šiol nežinojai, jog aš gėriuosi tavimi.

TARSI „NIEKIENO ŽEMĖJE“

LAIŠKAS PAKVIETĖ KELIONEN

Tėvai, išlydėję dukrą į butą, ne kokiam kambary, o Kauną, ramūs. Regina jau visas 34 - profesinės technėnė mergaitė, mokosi nikos mokyklos mokytoja salėmaisto pramonės technikuje. Dirbam pamalūnėmis - me, antrame kurse. Būtų jokio poilsio. Vienos išėina, naivu dėl jos jaudintis, įsi- kitos pareina. Oras atšalo, vaizduojant, kad moksleivė tad po vienu plonu užklote- sunku be namų. Juk savo liu - br-r-r. Valgykloje gau- mokiniais visuomet rūpinasi nam tik pietus. Vakarienei ir mokykla. Gyvenimas šimtus pusrėčiams parsinešam ką kartų įtikino, kad auklėtojų globa ne kiek neatsilieka nuo sam sausai. Kad, būtų nors teviškosios, neretai šią dargi pranoksta. Šitaip nuo seno nusiteikusiams jurbarkiečiams bet, visą savaitę dirbusi nak- R. Staigaiciui dukters lais- kas buvo lyg perkūnas įs- giedro dangaus.

„Stai jau aš ir Vilkavi- kyje. Atvažiavom būrys mergaičių iš technikumio tal- kininkauti konservų fabrikui. Gera nuotaika iškart pribė- so. Apgyvendino ne bendra-

tingumas daugiau nepasikar- tos. Niekam. Ne, mes ne už vaikų lepinimą. Tačiau ne- galime suklikti jo apsilėidimu, nenoru iki galų atlikti savo pareigą. Abejingumas jau- niems atsikėrėsią gan nepa- stebimai, tačiau rūšiai, neju- čia jų sielos pasėdama sal- tumą, kuriuo visi paskui, ko gero, stebėsimes. Juk moks- leivės, būsimosios meistres, technologės, turi visur matyti jautrumą žmogui. Gyveni- mas primygtinai to pareika- laus ir iš jų.

Vilkaviškio konservų fab- rike norėjau surasti žmogų, kuris nuo pradžių iki galų rūpinasi jauniaisiais talti- ninkais. Pasirodo, tokios fi- gūros nebūta. Vienas kitas, priešokias.

Brigadininkė L. Baneviči-

atsisakė juos laidoti per bažnyčią.

Šv. Kazimiero parapija, po išvykimo kun. J. Vyšniauskui, nebeturėjo pirmąsio gyvumo, nes čia dažnai keltėsi kuni- gai, kurie nebuvo suinteresuoti parapijos ateitimi, be to, ne- buvo stipresnio veikimo ir iš draugijų pusės. Praktiškai pa- rapija skurdo.

Kokios priežastys paskatino kun. J. Šimkų (1922-24 m.), bestudijuojantį Romoje, atsisakyti duotam pažadui grįžti į Montreali, ir štai nutarti, kad svarbiau yra darbas Lietuvoje, šiandien sunku pasakyti. Yra žinomas atsitikimas, kad kun. J. Šimkus į savo vietą jau buvo prisikalbėjęs kun. M. Kuliavą, kuris tuo pat metu irgi studijavo Romoje. 1925. 6. 20 Montre- alio arkivyskupija buvo gavusi iš Romos trumpą paliudijimo raštą, jame rašo: "Kun. M. Kuliava nuo 1921 m. spalio mėn. iki 1925 m. birželio mėn. mokėsi filosofiją ir teologiją Propa- ganda Fide Ateneo, Roma".

Kodėl neatvyko į Montreali kun. M. Kuliavas, sunku pasakyti, bet reikia manyti, kuomet sutiko grįžti kun. J. Šimkus, arki- vyskupija pastarajam atsakė.

Bus daugiau.

NUOTRAUKA IŠ PRIEŠ 50 METŲ VEIKUSIOS ORGANIZACIJOS SU KLEBONU J. ŠIMKUM.

(Idomu, ar dar yra kas nors, kad save atpažintų?)

(Paruošė kun. I. Gaudzė)

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOS ISTORINIAI METMENYS

Spausdiname Montrelio lietuvių, susijusių su Šv. Kazimiero parapija, istorinius įvykius, kaip yra paruošęs - bėda- mas vikaru-kun. Jonas Gaudzė

33

KUN. J. ŠIMKUS, 1925. 8. 15-1928. 6. 30

Septintas klebonas šv. Kazimiero parapijoje, Montrealyje. Kun. J. Šimkus, po užbaigtų teologinių studijų Romoje, grįžo ne į Montreali, bet į Lietuvą. Žinodami parapijiečiai, kad kun. J. Daknys Montrealyje būna tik laikinai, atstovai kreipėsi į arkivyskupiją, kad jiems sugrąžintų iš Lietuvos kun. J. Šimkų.

Išvykus iš Montrelio kun. J. Dakniui, iki atvyko kun. J. Šimkus, šv. Kazimiero lietuvių parapija per du mėnesius buvo ap- tarnaujama vieno prancūzų kunigo iš arkivyskupijos.

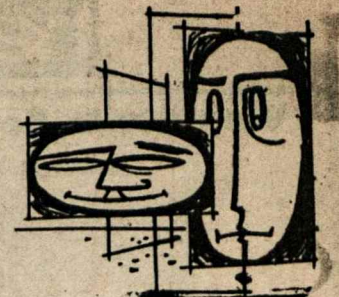
Sugrįžęs į Montreali kun. J. Šimkus, po dvejų savaičių (1925. 8. 30) sušaukė parapijiečių susirinkimą. Tame susirinkime buvo nutarta, kad reikia palikti esamus komiteto narius iki metų galo. Klebonui alga paliekama \$ 80 į mėnesį ir visi kiti priedai už kunigo patarnavimus. Zakristijonui mėnesinė alga \$ 55, o vargoninkui \$ 30. Sekantis nutarimas buvo, kad reikia atnaujinti altorių, sakyklą ir stacijas, - padarant kaip buvo pir- miau.

1926 metų paduotoji metinė parapijos apyskaita rodo, kad turėta iš viso pajamų \$ 6092.25, o išlaidų \$ 5107.19. Per me- tus bažnyčioje buvo surinkta \$ 3061.99, o atskirose miesto dalyse iš ten gyvenančių lietuvių surinkta \$ 1420.77. Iš užde- gamų žvakių gauta \$ 437.17. Parapija dar tebebuvo skolinga J. Desmarchais \$ 10.000, o saviems parapijiečiams \$ 4.955.

Viename parapijos protokole yra užrašyta įdomi pastaba, ten mini apie išrinkimą amžinų komitetų, kuriems buvo pa- žadėta velti per bažnyčią palaidojimas, tačiau tas nutarimas vėliau nebuvo praktikuojamas. "Šv. Kazimiero parapijos įvyko metinis susirinkimas 16 dieną sausio 1927m. 1. Išrinkti, pagal Civilių teisų Quebec'o Provincijos reikalavimą, aštuoni virš- minėtos parapijos komitetas iki gyvos galvos. Daugumos bal- sų tapo išrinkti: Jonas Pundžius, Jurgis Kleiza, Jonas Les- kevičius, Pranciškus Dubauskas, Antanas Vaškešis, Povilas Staigvila, Kazimieras Mikalauskas. Iš tarpo aštuonių komite- tų, tapo išrinkti trys suolo komitetai: J. Pundžius, J. Leske- vičius, J. Kleiza. 2. Klebonui įnešus, - užmokėti J. Desmar- chais \$ 10.000 skolą, ir paraginusi savo žmones, skolinti pa- rapijai pinigų, pasižadėjo paskolinti \$ 9.000.

Prasidėjus naujai lietuvių imigracijai į Kanadą, kun. J. Šim- kus daug kam padėjo (1927 m.), bet taip pat įsigijo nemažai sau priešų iš klubiečių (Vytauto klubo laisvesni nariai), nes 1974. X. 9

KREIVI VEIDRODŽIAI

NEKASDIENIŠKOS IŠKABOS

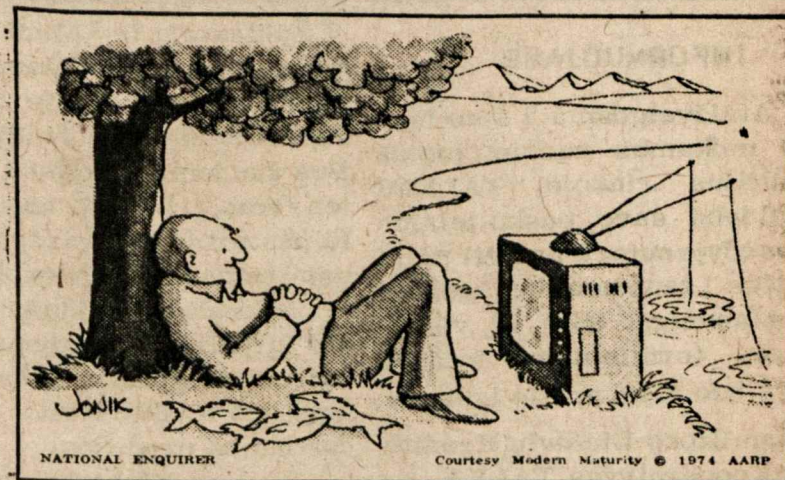
Viename mažame, Texas valstijos, miestelyje kabo įspejamoji iškaba: "Važiukite letai, pas mus nėra ligoninės".

Vienos firmos employment office kambaryje kabo šio turinio iškaba:

"Nenusivertink pats savęs. Leisk tai pa- daryti mums".

Netoli Londono, viename pavojingame kelio užsisukime, kabo įspėjamoji iškaba:

"Prieš paspausdamas benzino pedalį prisimink, kad biblija yra geriausio vado- vas kelyje į amžinybę".

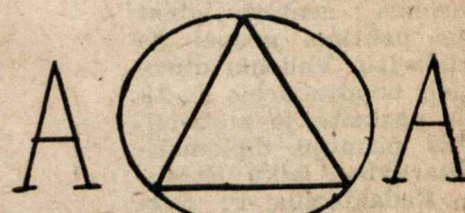

nė parvežė moksleives auto- rektorius Pr. Kavaliauskas. — Mes buvom labai nepa- susitarę su profesine techni- kos mokykla dėl sporto sa- mlosto pramonės techni- kumo direktoriaus pava- nis — dėl valgyklos. Iš p. r. duotojas L. Gurgis. — mo žvilgsnio viskas sklandu. Moksleivius reikia ne tik be Taip, matyt, atrodė patiems prieikaistų aprūpinti, bet ir organizatoriams. Tuo ta- pu tartininkams buvo apmaudu: g auklėjimas, jei tartinin- išėini šeštą valandą į pirmą kai neretai neturi ką veikti. pamaina — lieki be pusry- čių, grįžti vakare iš trečios rimtų pretenzijų: kodėl tech- nikumas atsiunčia savo auk- letinius vienus, be destytojų įsivaizduokit, visa mėnesį 34 mergaites, kurių tarpe yra ir nepilnametėjų, gyvena sporto salėje, ir, be to, nie- kas jų kaip reikiant nepri- žiūrėjo. Turiu čia galvoje grynai pedagoginį požiūrį. Tiesa, glėboje pareigoms fabrikas prisiprasė bendrabu- čio komendantą S. Gurskį. Bet ar gali pašalinis žmogus pakeisti pedagogą, auklėtoją, daugiau mažiau žinantį moks- leivių charakterius, polin- kius, silpnynes. Ankstesnė moksleivių grupėms, talti- ninkavusioms fabrikui rug- piūčio mėnesi, irgi vadovavo ne technikumui, o iš Vilkaviškio pakviestas profesinės technikos mokyklos destyto- jas B. Butkus. Noriu priminti jo išvadą. Pedagogas vaid- muo, kada moksleiviai nuto- lę nuo savo mokyklos, ypač svarbus ir niekuo nepakei- čiamas. Fabrike pasitaikė ke- letas smulkių konfliktų, ne- susipratimų. Pedagogas rei- kalingas ne tik kaip teisėjas. Nemalonu kalbėti apie kasdieniškas tiesas, kurios seniai aiškios tiek vieniems, tiek kitiems. Bet, kaip tik jas pamiršus, jaunieji talti- ninkai atsidūrė tarsi „niekie- no žemėje“, iš kurios ir pasi- girdo apmaudas, šeimininkų dėmesio išsilgęs balsas.

Juozas MESKAUSKAS

"Tiesos" koresp.

KAS YRA ALCOHOLICS ANONYMOUS?

Jeigu geri ir gali gerti-tavo reikalas. Jeigu geri, bet ma- tai, kad gėrimas tave žlugdo ir nori nustoti gerti- mūsų reikalas.

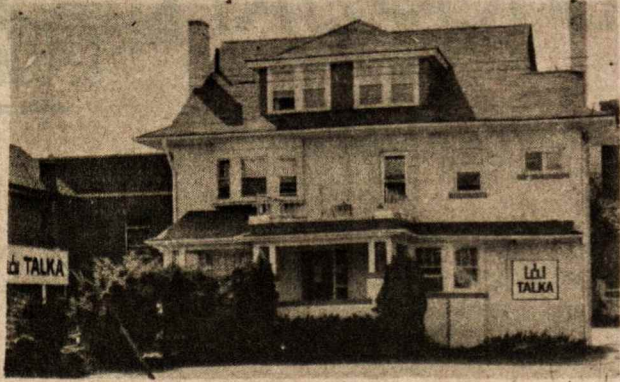
Skambink dieną ar naktį AA Tel. 521-2185.

Jei nori lietuviškai kalbėti - skambink darbo valandomis 489-5391 (klousk Leo); o vakarais namų tel. 366-2548 arba 277-7868 (Pavardės saukti nereikia)

hamilton

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje

isikūres nuosavyse namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main St. East, tel. 544-7125

Darbo valandos:

pirmadieniais	10 — 5 v.p.p.
antradieniais	10 — 5 v.p.p.
trečiadieniais	10 — 5 v.p.p.
ketvirtadieniais	10 — 5 v.p.p.
penktadieniais	10 — 7 v.vak.
šeštadieniais	9 — 12 v.p.p.

Liepos—rugpjūčio mėnesiais ir prieš ilgus savaitgalius "Talka" šeštadieniais uždaryta.

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Pardudame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas.

MOKAME UŽ:

Depozitus (P.C.A.)	6%
Sutaupus (Nuo spalio 1 d.)	9%
Terminuotus depozitus 1 metu	10%

IMAME UŽ:

Asmenines paskolas	12%
Nekilnojamo turto paskolas	11%

• Žūkautojų ir Medžiotojų klubo "Giedraitis" šaudymo varžybos įvyks spalio 20 d., sekmadienį savo įšaudykloje. Bus šaudoma į molines lėkštes /trap/ ir iš 22 kalibro. Iš pastarojo bus varžybos ir nepilnamečiams jaunuoliams. Lapkričio 17 d. klubas ruošia tarpklubinį šaudymą ten pat. Registracijos į šaudymus nuo 10 iki 14 val. Bus duodamos premijos. Klubas valdyba

INFORMUOJAME

Atsižvelgdama į šiuo metu mokamus nuostmčius už indėlius rinkoje, TALKOS Valdyba savo paskutiniame posėdyje nutarė mokėti už įnašus ir taupomasias sąskaitas/savings/ 9% ir vienu metu terminuotus indėlius 10% nuo š. m. spalio 1 dienos.

Hamiltono Lietuvių Kredito Kooperatyvas TALKA

PAMINĖTAS VACLOVAS SIDZIKAUSKAS

Lietuvos Laisvės Komitetas savo ilgus metus buv. pirmininku, pernai mirusiam Vaclovui Sidzikauskui prisiminti rugsėjo 22 Kultūros židinyje surengė akademiją. Dabartinis LLK pirm. V. Vaitiekūnas pateikė velionio gyvenimo biografinius duomenis: gimęs gausioj aštuonių vaikų šeimoj 1893, 1908 baigęs Veiverių Mokytojų Seminariją, toliau mokslus ėjęs Šveicarijos Friburgo ir Berno universitetuose, Maskvos u to gamtos mokslų ir teisių fakultetuose, teisių mokslus baigęs Lietuvos u te, buvęs igaliotu ministru Austrijai, D. Britanijai, Olandijai. Šveicarijai ir Vokietijai, buvęs Lietuvos reikalų advokatu Tarptautinio Teisingumo Tribunole Lietuvos-Lenkijos ir Lietuvos-Vokietijos bylose, buvęs Prekybos Instituto lektorius, buvęs Vliko delegatūros Vokietijai, Vliko Vykdamosios Tarybos ir apsiųngisio Vliko Valdybos pirmininkas, visą laiką buvęs LLK ir Lietuvos delegacijos Pavergtųjų Europos Tautų Seime pirmininkas, dviem atvejais buvęs paties to Seimo pirmininku.

Prof. D. Krivickas apibūdino velionio vaidmenį nepriklausomos Lietuvos diplomatijoje, išryškindamas jo didelę reikšmę ypatingai Lietuvos-Lenkijos ir Lietuvos-Vokietijos santykių bylose. Prof. Br. Nemickas kalbėjo apie velionį okupuotos Lietuvos rezistencinėje diplomatijoje, pabrėždamas jo optimizmą, drąsų veržlumą ir pasitikėjimą savo bendradarbiais, neatsižvelgiant kuriai politinei grupei jie priklausytų. Velionio diplomatinis bendradarbis P. Ziilionis paskaitė jo atsiminimų iš pirmųjų diplomatinės tarnybos laikų ištraukas. Redaktorius P. Jurkus išpūdingai pavaizdavo jo gyvenimo įvykius skaidrėmis, pradedant nuo pirmųjų jo diplomatinio žingsnių 1920 ir baigiant jo labai aktyviu reiškimusi Pavergtųjų Europos Tautų Seime. Per pustrėčio šimto dalyvių pagerbė buv. LLK pirmininką. Iš Washingtono buvo atvykusi p. Kajeckienė, iš Waterburio — dr. P. Vileišis. Pavergtųjų Europos Tautų Seimo pirmininkas ta proga atsiuntė savo gražų atsiliepimą apie Sidzikauską ir jo didelį įnašą kovai dėl sovietų pavergtųjų tautų išvadavimo. Po akademinės dalies kitoje Kultūros židinio salėje buvo atgaiva ir dar gerą valandą pabendrauta.

dzikauską ir jo didelį įnašą kovai dėl sovietų pavergtųjų tautų išvadavimo. Po akademinės dalies kitoje Kultūros židinio salėje buvo atgaiva ir dar gerą valandą pabendrauta.

CBC — FM atžymi šimtmečio gimtadienį kompozitoriaus Arnold Schoenberg su 10 savaitinių muzikine programa. — MUSIC CF TODAY. Ši programa per CBC radio — AM ir FM trečiadieniais: karts nuo karto bus duodama iki šių metų pabaigos. Nuotraukoje (Robert G. Ragsdale Ltd.) iš dešinės pagrindinis programos pianistas, autoteringas muzikas Glenn Gould kalbasi apie žymius muzikos kompozitorius su pranešėju Ken Haslam ir produceriu David Jaeger.

toronto

popietė savuose namuose

S. Rancėnas

Šio sekmadienio popietėje lojosi lietuviškos šeimos neprie vieno gausiai apšviesto stalo, labai linksma kompanija savo nuotaikingu elgesiu dominuoja visai Lietuvių Namų svetainei. Visi prie stalo esą vyrai ir jų tarpe sėdinti moterys garsiai kalbasi apie vakarykščias, šioje salėje įvykusias šaunias vestuves. Apie gausius, virš 200 vestuvių puotoje dalyvavusius svečius, apie puikią lietuviško orkestro muziką ir pasigerėtinas vaišes. (Visų skaniųjų valgių gamintoja ir vyr. šeimininkė buvo p. Vaitiekienė).

Vienas vyras, gerėdamasis jaunąja ir jos puošniuojų nuotakos drabužiu, labai apgalvestauja, kad neatsirado savas vyrukas, kuris būtų paėmęs tokią gražią už žmoną. Žinoma, tuopačiu jis išveda, kad mūsų bendruomenė netekus vienos lietuviškos. Ypačiai jis pergyvenęs po to, tik šį pavasarį įvykusio svarbaus susirinkimo, kuriame čia suvažiavę mūsų visuomenininkai taip nuosirdžiai siejo

lojosi lietuviškos šeimos neprie vieno gausiai apšviesto stalo, labai linksma kompanija savo nuotaikingu elgesiu dominuoja visai Lietuvių Namų svetainei. Visi prie stalo esą vyrai ir jų tarpe sėdinti moterys garsiai kalbasi apie vakarykščias, šioje salėje įvykusias šaunias vestuves. Apie gausius, virš 200 vestuvių puotoje dalyvavusius svečius, apie puikią lietuviško orkestro muziką ir pasigerėtinas vaišes. (Visų skaniųjų valgių gamintoja ir vyr. šeimininkė buvo p. Vaitiekienė).

Tai išklausi, i pokalbį įsijungia greta sėdėjusi ponina. Pradėjus kalbėti ji sako, kad praktiškame gyvenime ne visuomet priderintos mūsų veiksnų teoretinės žinios. O kas link vakarykščių vedų būjį esanti optimistinės nuomonės, nes ji gerai pažįstanti jaunąją Daivą. Mergaitė esanti tėvelių gražiai išaukštinata, seneliams padėdanti ne tik išauklėti, bet ir lietuviškai įdiegti. Todėl ponina ne tik neabejojanti, kad jaunoji Daivutė paseks tų tvirtabūdių tautiečių pavyzdžiu, kurie apsidėję svetimas, ar svetimus išmokino juos kalbėti lietuviškai ir patraukė savo pusėn. O kad gera pradžia jau padaryta, visi šio stalo dalyviai, o vakarykščių vestuvių svečiai gali patvirtinti. Jaunasis John sakdamas kalbą, tarp kitko, gan gerai lietuviškai padėjo tėvams už dukrelę, o svečiams už apsilankymą. O turint to-

LIETUVIAI JI MYLĖJO...

(Atkalta iš 3 psl.)

kurį redagavo St. Žymantas. To tada irgi nežinojau. Parašytus rašinėlius, žinutes i teikdavau LKKS nariui N. Išjo (N.) gaudavau atspausdintus leidinėlius, kuriuos, ištaisais glėbiais, išplatindavau, įvairiausiais būdais pasiųsdavau ir į provinciją, kartais net pats išveždavau, išdalinavau patikimiesiems asmenims.

Vilniuje turėjau gana neblogą lietuviškos pagrindinio spaudos rinkinį, kuris paliko įvairiose vietose (ne mano ir kitų privačiuose namuose) paslėptas. Daugelyje tų leidinių bendradarbiau, rankraščius i teikdavau skirtingiems asmenims. Dėka tauraus lietuvių uždaro, slaptumo niekieno niekad nebuvau iškustas.

Kartą nuvykęs į Kauną atsilankiau pas savo kauniečius mokslo draugus iš gimnazijos laikų. Tenai kunkuliavo pagrindinio veikla. Jie kaip tik buvo išleidę naują savo pagrindinio leidinio numerį. Paprašė, gal galėčiau pervežti ir išplatinti Vilniuje.

Gavau vos panešamą ryšulį. Nežinodamas kaip geriau paslėpti, jį apvyniojau senais drabužiais ir pasiėmęs į ranką praėjau visas vokiečių žandarų kontrolės geležinkelio stotyje ir dar tą pačią dieną Vilniuje didokais pluoštais i daviau gerai pažistamiems. Nepažistamiems palikau laisvą dūžutę. Gaunamas pinigines auksas persiųsdavau leidėjams. Pas save namuose stengiausi neturėti nei vieno pagrindinio laikraščio.

Prof. Stasys Žymantas gerai žinojo ir apie kauniečių pagrindinio veiklą.

Bolševikų okupacijos laiku Kaune mirė mano tėvelis, pakirstas komunistinės sistemos žiaurumų, neteisbių, išnaudojimų, niekinimų, smurto. Vienos dienos vakare i mano mažutį kambarėlį Vilniuje, Valančiaus gt. 1-2, atvykęs prof. S. Žymantas pranešė liūdną žinią: Kaune mirė mano tėvelis. Bičiuliškai bandė raminti. Jam iš Kauno paskambino mano sesuo Gražina, pas kuriuos tėvelis gyveno. Aš telefono neturėjau.

Bus daugiau.

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiame TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA

6% už depozitus

8¼% už taupymo s-tas

9% už 1 m. term. dep.

Kapitalas — aštuoni milijonai dolerių

IMA

9% už asm. paskolas

8½% už mortgičius

Asmenines paskolas duodame iki \$5.000 ir mortgičius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. po pietų, išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį nuo 10 v. r. iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Telefonas 532-8723 • Toronto, Ontario, M6P 1A6

kią pradžią ko daugiau benorėti. Svarbiausia tik, kad jie gražiai gyventų, o to pasėkoj tikriausia susilauksime praturtėjant mūsų bendruomenę.

Toliau popietės dalyviai aptaria pavyzdinę vestuvių tvarką. Jau pačioje pradžioje pasisveikinus su abiejų pusių tėveliais, prie sienos išstatytos kortelės su svečių pavardėmis, nurodė salėj esantį stalą. Po pasivaikštinimo profesiniame bare, svečiai pradėjo rinktis prie savo stalių. O susirinkę maloniai nustebė, kad beveik prie kiekvieno iš jų susibūrė individualios, savo pažįstamų grupelės. Vieno salės pusėje buvo lietuviai, o kitoje jaunojo svečiai, pasagos pavidalo galą užėmusiai gausiai dalyvavusiai jaunuomenei. Tiek modernaus baro patalpos, tiek pati salė buvo vėsinama naujaisiais Lietuvių Namų įrengimais. O tai ypatingai jautėsi pasisukus greitesnėje polikutėje.

Į pokalbį įsiterpdamas vienas vyras mėgino tvirtinti, kad būtų buvę tikslingiau svečius sumaišius. Prie to paties stalo susodinus savus su kanadiečiais. Jis toliau sako, kad tuomet būtume bent pabendraavę su šio krašto žmonėmis. Bet jo kaimynas, tai išgirdęs, lyg išsigąsta tokios minties. Jis įsiterpia ir griežtai paneigia tokią pasiūlymą. Jis, kaip blogai kalbąs angliškai, ką jis būtų veikęs nesikalbėdamas visą vakarą. O dabar jis ne tik gražiai praleidęs laiką besisėkėnuodamas su savo kaimynais, bet

ir pašokdinęs visas prie stalo buvusias ponutes. Žinoma, niekas iš popietės dalyvių neieigia, kad toji tvarka pareikalavusi daug triūso ir planingo darbo, bet užtai vestuvės išėjusios ir nuotaikingos ir puikios. Ypač kiek tai lietė pačias vaišes, ir, žinoma, puošnųjį viešnių apsirengimą. O kas link skoningiausios balinės suknutės derinio, visi svečiai vienbalsiai sutinka, kad vakarykščios puotos metu geriausiai apsirengusi buvo Gražina Balčiūnienė.

LIETUVIŲ NAMAI

LN sekmadienio popietės gausėja. Aną sekmadienį i popietę atsilankė apie 200 asmenų. Jų tarpe svečių būvo iš kitų Kanados ir JAV vietovių ir net iš tolimosios Australijos. Šeimetai iš Melbourne, aplankę Lietuvą ir bendrai Europą per Kanadą sugrįžo i namus. Jiems labai patiko LN popietė.

Savaltės dienomis vakarienės metu mažokai atsilanko svečių. Turbūt nevisi žino, kad išskyrus antradienius ir šeštadienius, baro patalpose nuo 5 val. iki 8 val. vak. yra duodamos pigia kaina skantos vakarienės. Tie, kurie eina valgyti i valgyklas, turėtų LN vakarienes išmėginti.

Nežinrnt finansinių sunkumų, LN valdyba nutarė tuojau vykdyti scenos įrengimus. Komiteta iš dal. T. Valiaus, LN Moterų būrelio pirm. A. Jankaitienės ir J. R. Smanavičiaus, scenos uždangai parinko vyšninę spalvą /kaip buvo Kauno valstybiname teatre/. Uždangoje bus išsiūta rutos šakelė. Tikimasi, kad visuomenė šį projektą parems, o jaunieji scenos mėgėjai labai laukia vaidinti tinkamos scenos.

Spalio 13 d., sekmadienį, nors dar nebaigtą įrengti sceną, Hamiltono dramos "Aukuras" mėgėjų grupė valdins A. Katrio parašytą dramą — "Žmogus ir Tiltas".

Visiems yra svarbu turėti miesto savivaldybėje gerų draugų. LN vadovybė ten jų turi ne vieną, kurių tarpe yra bendrai visų lietuvių rėmėjas aldermanas E. W. Negrledge. Spalio 5 d., jo rinkimų fondo sustiprinimui, buvo suruostas LN pasilinksminimo vakaras.

Nepakankamu pastabumu buvo praleista nepaskelbus papildymą nario įnašų: J. Vaškela \$75; B. Kasponas \$25 ir A. Jakimavičius \$20. Atsiprašome.

• "TEVIŠKES ŽIBURIU" 25 metų sukakties vakaras-koncertas rengiamas spalio 27 d., sekmadienį, 5 val. p.p. Anapilto salėje. Programoje dalyvaus A. Baronas ir sol. Stankaitytė iš Chicago. Bus duodama ir vakarienė.

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Musu Kredito Unijos nare
A + A

MAMERTUI VAPSAI

mirus, jo žmonai Adelei, sūnams Vidui, Juozui ir
Jonui, giminėms ir artimiesiems nuoširdžiai
užuojautę reiškia —

Montrealio Lietuvių Kredito Unijos
"Lito" Valdyba

MAMERTUI VAPSAI mirus, Didžiojo liūdesio
valandoje, žmoną Adelę, sūnus, seserį G. Avizionę
ir seseris ir brolius Lietuvoje su šeimomis, pus-
brolių J. Blaževičių su šeima ir visus artimuosius
nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdimė —

Pranas Juodkojis su šeima

MYLIMAI ŽMONAI

A + A

STASEI BASTIENEI mirus,

jos vyrą Praną skausmo valandose
giliai užjaučia —

Kredito Kooperatyvas "Parama"

po chicagos dangum

PAKELIUI !
ŽVAIGŽDES

Iškilesnių lietuvių sporti-
ninkų būrelis labai negausus, Kožica, pradėdamas sun-

to dėl kiekvienam jaunuoliui,
kurioje nors sporto srityje
bandančiam savo laimę, tenka
tik sėkmės linkėti. Juoba,
kad, žvalgę tapus, yra daug
progų dažnai garsinti lietuvių
vardą.

Tokio pasisekimo linkėtina
ir jaunam Northern Illinois
universiteto studentui Rimui
Kožicai, pradėdamas sun-

Čikagietė Ramina Jelionytė sukausi valsa su Benium Barisa,
Montrealyje per gimnaitės Aldonos Juodkojytės ir Edvardo —
Barisų vestuves.

CFMB
RADIO 1410 MONTREAL

KIEKVIENĄ ANTRADIENĮ NUO 10,30 iki 11 val. vak.

PROGRAMOS VEDĖJAS

L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

JUOZAS GRAŽYS
Kailių siuvėjas

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeluoju
- Vasaros laikui saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. LAPENAT
GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q.

Ivairi industrinė ir komercinė statyba ir dažymas. Darbas
atliekamas sąžiningai ir prieinamomis kainomis. Taip pat
INTERNATIONAL dažų išpardavimas — tel. 366-6237 / 3896

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUCIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti
įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

BELLAZZI-LAMY INC.

(VAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai, Izoliacija, Ten-Test.

Masonite, statybiniai papieris, cementas,

B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Jetté & Frère Ltée

Viskas moderniems namams !

Visi kiti vandentiekio ir
šildymo taisymai ir nauji
įrenginiai. Gazinių prie-
monių pardavimas ir įren-
gimas. Atstovaujame —
Hydro-Quebec išnuoma-
vimui karšto vandens tie-
kimą. Veltui įkainavimas.
Plumbing & Heating kontraktorius.

140 - 2e AVENUE
LASALLE,
366-0330

Rimas Kožica

kujį kelią — pasiekti "žvaigž-
des".

Jaunesimokydamas Liber-
tyville aukšt. mokykloje, Ri-
mas pasižymėjo net keliose
sporto šakose, o kai, ją baig-
damas, nutarė studijuoti žur-
nalistiką, Northern Illinois
universitetas jam suteikė pil-
ną stipendiją, jei jis žais to
universiteto futbolo koman-
doje. Rimas pasiūlymą pri-
ėmė ir šiuo metu jau pradėjo
studijas.

Džiugu skaityti laikraštyje
"Waukegan News-Sun" taip
apie jį atsilieptant: "Rimas
Kožica iš Libertyville yra
vienintelis Lake apskr.
atletas, pasirašęs sutartį
ateinantį rudenį žaisti futbolą
Northern Illinois universite-
te. De Kalb Hl. Libertyville
aukšt. mokyklos šiauriniu
priemiesčių čempionato ko-
mandoj Rimas Kožica laimė-
jo 100 gynimo taškų. Jis yra
6 pėdų 2 inčų aukščio ir sve-
ria 220 svarų."

Libertyville aukšt. mokyk-
los laikraštyje jis dar taip
apibūdinamas:

"Rimas Kožica gavo atžy-
mėjimą (citizenship award) iš
Sons of American Revolution
organizacijos už savo gabu-
mus vadovavime, o taip pat
už patriotizmą, pareigingumą
ir atsakingumą. Šioje mokyk-
loje 3-jų metų bėgyje Rimas
buvo Boys State atstovas. Jis
taip pat aktyviai reiškiasi
sporte. Pirmaisiais metais
jis priklausė savo mokyklos
krepšinio komandai, antrai-
siais — beisbolo ir plaukimo
komandom (plaukimo koman-
doje išbuvo iki pat mokyklos
baigimo). Futbolo komandai
priklausė visus keturius me-
tus, o paskutiniaisiais mokslo
metais buvo komandos kapi-
tonu".

1972-73 mokslo metais Ri-
mas buvo įtrauktas į "Who is
who among American High
School Students", o 1973-74
— pateko į "Who is who among
American National High
School Athletics". Taip pat
yra dalyvavęs Springfieldo
Boys State stovykloje, kuri vy-
ko Eastern Illinois universi-
tete. Tai Amerikos karo ve-
teranų globojama stovykla,
kurion siunčiami jaunuoliai
už pasižymėjimą sporte ir
bendrai vadovavime.

Rimas gražiai kalba ir ra-
šo lietuviškai. Jis yra akor-
deonistas neseniai įsikūru-
siame ir gyvai besireiškian-
čiame pramoginės muzikos
orkestre "Vytis", kurio visi
dalyviai — lietuviai jaunuoi-
liai.

Rimas yra sūnus Birutės ir
a. a. dr. Vinco Kožicos, mi-
rusio 1970 m. Motina Birutė
Čaplikaitė-Kožicienė, baigusi
Roosevelt universitete biolo-
giją-chemiją, dabar mokyto-
jauja Lake Villa Junior High
School, Libertyville, Ill.

Jei Rimas kietai dirbs, tren-
niruosis ir jei sėkmė jį lydės,
gal būt, po kelerių metų ga-
lėsime didžiulius krepšinio ar
futbolo lietuvių vardą garsi-
nančių sportininkų. Sėkmės
ir lietuviško atkaklumo! s j

V. Bačėnas All Seasons Travel, B.D.

2224 DUNDAS STREET W.,

TORONTO, ONTARIO

M6R 1X6

Visais kelionių reikalais

betkur pasaulyje skambinti

tel. 533-3531

Štai Ką Sako Senoji Kronika Apie Birutės Ir Kęstučio Vestuves

Atpasakoti žinomoje dainoje
"Ant marių krašto Palangos
miestelis" įvykiai apie Kęstučio
susitikimą su Birute, turi ir
šio, tokio realaus pagrindo.

Štai 16-tam rimtmetyje paga-
mintame "Lietuvos ir Zemačių
Didžiosios Kunigaikštijos et-
raštyje" pasakyta štai kas:

"Viešpataudamas Trakuose ir
Zemačiuose, išgirdo Kęstutis
esant Palangoje mergaitę, var-
du Birutę, kuri pagoniškuoju
papročiu pasižadėjo tarnauti
dievams ir pati buvo žmonių
garbinama. Ir nuvyko ten pats
Kęstutis, ir didžiai jį jam pati-
ko, nes buvo labai graži ta mer-
gaitė ir labai protinga.

Ir prašė ją, kad būtų jo žmo-
na, bet ji atsisakė, tardama:
"Aš pasižadėjau savo dievams
tarnauti ir nenoriu to pažado
pakeisti". Bet Kęstutis nenusi-
leido ir paėmė ją iš tos vietos.
Su didžia pagarba palydėjo ją
į savo sostinę Trakuose, ir su-
kvietęs brolius, pakėlė dideles
vestuves, ir paėmė tą panelę
Birutę sau žmona.

Bejodinėjant kunigaikščiui
Kęstučiui už mylios nuo Trakų
patiko graži vieta tarp ežerų, ir
jis ten apsigyveno, ir įkūrė pi-
lį, ir pavadino ją Naujaisiais
Trakais. Ten jis perkėlė ir savo
sostinę".

Visa tai įvyko 1349 metais.
taigi apie porą šimtą metų
prieš to metraščio atsiradimą.

Kai kurie istorikai yra linkę
manyti, jog tie pasakojimai apie
Birutės pasisventimą tarnauti
prie aukuro, yra tik pagražini-
mas.

Birutė buvusi Palangos se-
niūno Vydimanto dukterė ir Kę-
stutis greičiausia ją pažino tė-
vų namuose.

Vienai ar kitaip, tačiau Bi-
rutė visgi turėjo būti nepaprastai
asmenybė, giliai prisirišusi
prae senųjų papročių ir žemaitiš-
kos tikybos, kitaip žmonės ne-
būtų jos taip garbinę per kele-
tą šimtečių.

Ragainės Miesto Pradžia Siekia Tolimą Praeitį

Greta Eisulių, prie Tusainių
dvaro kairiam Nemuno krante
žaliuoja dailus, apskaitas pū-
liakalnis. Tai — Kaukaro kal-
nas.

Cia neva priešistoriniais lai-
kais gyvenęs galingas kalnų die-
vaitis Kaukaras.

Greta jo — Pilies kalnas, kur
1276 metais kryžiuočiai puolė ir
sudegino lietuvių pilį.

1289 metais kryžiuočiai pasta-
tė šiam kalne savo pilį. Ki-
tą tvirtovę, — Schalauerburgą,
jie įtaisė 1293 meta's vienoje Ne-
muno salų.

Vėliau, 1397—1403 metais, or-
dinas pastatė Ragainės miestą
ties Nemuno posūkiu, aukštame,
kairiajame krante.

Seniau čia taip pat buvo lie-
tuvių pilis, kurios vietoje 1289
metais kryžiuočiai buvo pasta-
tę savo tvirtovę, ties Ragainės
upeliu, kurio šiandien visai ne-
bėra.

1722 metais Ragainė gavo
miesto teises, o 1757 metais bu-
vo rusų sudeginta.

Senoji pilis sudegė 1828 me-
tais ir vėliau buvo pavesta ka-
lėjimu.

Nuo senosios pilies teliko
rūsiai ir vienas atskiras bok-
štas.

14-tame šimtmetyje kryžiuo-
čiai pradėjo savo žygius į Lie-
tuvą iš Ragainės, kur buvo kom-
pūro būstinė.

Ties Ragaine buvo sulaikyti
laivai, kuria's Jogaila siuntė
grūdus į lenkų Pamarį, o tai tu-
rėjo galvoje Žalgirio mūšį.

Zemiau Ragainės, pačiame Ne-
muno krante, veikė celiuliozės
(popierio) fabrikas.

Ties kairuoju krantu čia pra-
sideda žemumos, kuriose daug
kartų Nemunas kaitelėjo savo
vingius...

Kiek žemiau ir garsioji Tilžė,
o per Nemuną ir senelis Ramby-
nas.

Medvilnė arba Bovelna

Paeina iš Indijos

Medvilnės (cotton) tėviškė
yra Indija.

Ten ji buvė auginama nuo ne-
atmenamų laikų ir naudojama
drabužiams.

Iš Indijos medvilnė pasiekė
Kiniją, kur dėka patogioms
klimato sąlygoms, greitai iš-
bujojo.

Vėliau medvilnė pateko į Per-
siją, Egiptą ir Palestiną.

Zydai iš jos gamino drabu-
žius savo karaliams, kunigams
ir karo vadams.

LIETUVOS PAŠTO...

(Atkelta iš 1 psl.)

čių okupacijos metu, iš 1918

metų gruodžio 26 dienos.
Taipgi, bus išstatyta Lie-
tuvos išleistų pašto ženklų
serijų rinkiniai kartu su iš-
lenkų ir rusų administra-
cijos laukų rinkinių.

Ižanga į parodą bus veltul
ir visi lietuviai kviečiami at-
silankyti, nes tai retai pasi-
taikanti proga.

Be to, šiam paminėjimui
yra išleisti specialūs 3 vo-
kai ir jų kaina tik \$1.00. Tie
vokai atvaizduoja Lietuvos
Nepriklausomybės Statulą;
taipgi ir Vilniaus I-mos lai-
dos — Lietuvos pašto ženklą
10 skatikų.

Siųskite užsakymus drau-
gijos pirm. W. E. Norton,
2647 Eddington Street,
Philadelphia, Pa. 19137 USA.

Jei bus pageidaujama, ma-
loniai persiūstume smulkesnę
informaciją apie draugijos
veiklą.

Filatelistų Draugija

KELEIVIS

Lithuanian Weekly

636 EAST BROADWAY

SOUTH BOSTON, MASS. 02127

NEIKAM NEPAATAIKAUDAMAS, TEISINGĄ ŽODĮ SKELB DAMAS,
JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS
GYVENIMO, KIEKVIENAM NUMERYJE YRA SENIAI PAGAR-
SĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ AP-
SAKYMŲ, EILĖRAŠČIŲ. ADV. M.ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEI-
SINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ. Metinė prenumerata tik \$ 7.00

Pharmacie BRONX PARK Pharmacy

LEO RATNER, B.P.H. L. PH.

NEIKO NEKAINUOJANTIS IR GREITAS
PRISTATYMAS

VEIKIANTI PAŠTO ĮSTAIGA

7576 CENTRALE — LASALLE — 365-0770

1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.

PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKSTYNOŠ

SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAIS

ĮVAIRIOS PROGOS

TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION
(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q.

601 St. Jean Road.

Tel. 695-3883

- Arsitiktiniai ir kapitaliniai automobilių remontai
- Degalai, tepalai, padangos ir kita
- Montrealečiams lengvai pasiekiamą greitkelio
Nr. 40 arba Nr. 20.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 George Street

LaSalle, Que.

TEL:

366-0500, 366-4203

- Taisymas ir dažymas automobilių
- Pardavimas ir taisymas Chaparral
firmos snowmobile ir Moto firmos
snowblower ir taip pat motorinės
valtyės. Sav. G. Desrochers

366-7818

LAURENT DAIGHEAULT

PARDAVIMAS:

Chrysler • Monaco • Charger • Dodge • Dart
Sport • Swinger • Special • Sedan • Trucks
7635 Boul. Lasalle, LaSalle, P.Q.

Mechanizuotas ratų ir kitų dalių reguliavimas. Išorės (Body) taisymas ir
dažymas naujame garaže ir moderniomis priemonėmis. Kreipkitės —
De La Verendrye, prie Lapierre vandens kanalo. Tel. 365-3364.

Highland Auto Body

611 LAFLUR AVE., LASALLE

TEL. 366-7281

Atliekami mechaniniai darbai

Išorės taisymas ir dažymas

Dunlop padangos ir baterijos

Pardavimas gazolino ir alyvos — lietuviams nuolaida.

Savininkai: V. Sužinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

Nepriklausomos Lietuvos AKCIJŲ VAJUS

AKCIJŲ ĮSIGIJIMO TĄSA: akcijos bus paskatinantis reiškinys ir kitiems, bent dē 2 akcijoms jau turėtoms dvi. simbolinei vieną kitą įsigyti. Džlugu buvo ji pagauti kaip akciją. "mūsiški" iš Ontarijos tabakt- J. Jocas yra verslininkas, rinkų vietovės — Delhi. Re- Delhi miesto ribose jis turi kėtų tikėtis, kad jo pirktos hotelį su svaiginamųjų gėry-

JOCAS JUOZAS IR VERA SVEČIUOJASI H. ADOMONIO VASARVIETIJE. Iš kairės: V. Zemaitaitis, J. Liukaitis, J. Jocas, H. Adomonis, V. Jocienė, E. Bitnerienė, J. Liukaitis, O. Adomonienė, ir Zemaitaitienė. Priekyje jaunimas ir kt. Nuotrauka A. Adomonio

my verslu. Jo klientūrai kaip tik yra iš pasiturinčių tabakininkų. Tad ir džlugu NL—vai, kai ji ten turi nuoširdų jos atstovą.

Juozas Jocas su žmona Vera jau keli metai kaip išvyko iš Montrealio. Jie čia ilgus metus vertėsi restoranobizniu LaSalleje. "Adams" restorane pardavė, bet namus, tuos ir kitus dar daug vertesnius tebeturi. Todėl jie ir yra dažni svečiai Montrealyje.

161. KISTŪNIENĖ Natalija iš Hamiltono, lankydamosi Montrealyje įsigijo vieną NL akciją. Ji NL laukraščio skaitytoja, todėl yra nusekusi laukraščiu paramos reikalingumą ir pagal išgalę suteikė akcijos būdą paramą.

162. STASYS MISIULIS iš Edmontono prisiuntė 90 dol. —devynioms akcijoms įsigyti. Vieną jau buvo ankščiau įsigijęs, tai šiuo metu jis turi 10 akcijų.

S. Misiulis gyvendamas tolimuose Kanados vakaruose, visai nenutolsta nuo lietuviškų reikalų. Ypatinai jis rūpinasi lietuviškos spaudos reikalu. Paremia ją finansiskai ir joje bendradarbiauja. Jam nėra tolimi atstumai atvykti į Lietuvį Dienas, nežiūrint ar jos ruošiamos Montrealyje, Winnipege ar kitur.

Tad, dėkodami akcijas pirkusiems, laukiame atsiliėpiančių daugiau.

Numatytam 20.000 dol. akcijų vajui, su dabar skelbiamais įsigijimais sukel — ta \$ 6,170

J. V. Stankaitis, NL Spaudos B-vės Ugdymo Reikalams narys.

Gerbiama Laureate, brangūs Akademinio Sambūrio vadovai, nariai viešnios ir svečiai. Neišsakomai miela yra būti šiandien šioje kultūrinėje šventėje. —Aplinka puošni, nuotalka aukšta, prasmė gili. . .

Mes nesusitelkėme čia vien tik pasišmonėti ar pasilinksminti. Mes suėjome nusilenkti galvų grožinei kūrybai ir jos apvalinkuotai atstovei —poetei Liūnei Sutemai.

Lietuvių Akademinio Sambūrio Vinco Krėvės premija yra lyg kokla vieniša žvaigždė delė tremtiniškoje nakti. Kaip žinote, musu premijos dažnai teikiamos Chicagoje, New Yorke ir kituose Jungtinių Amerikos Valstybių didmiesčiuose. Jos ten paprastai turi pajėgius mecenatus

• R. Lapenaltytė ir V. Naukaitė išvykusios į Albertos provinciją, Protestantų Kolegiją teologijos studijuoti.

• Pocauskams iš Verduno, buvo suruošta staigmena, 25 metų vedybinės sukakties paminėti.

• Seselė Margareta iš Putnamo vyresnioji, buvo atvykusi pas Montrelio Seseles, kur ankščiau ji pati gyveno.

• Akademinio Sambūrio balius ir Vinco Krėvės premijos įteikimas poetei Liūnei Sutemai, praėjo labai gražiai. /Bus plačiau/.

VIENIŠA ŽVAIGŽDELĖ

LEONARDO ANDRIEKAUS ŽODIS, ĮTEIKIANT VINCO KRĖVĖS PREMIJĄ, (Montrealyje 1974 m. spalio mėn. 5 d.)

Tėv. L. Andriekeus

atviru kūrybinei tiesai.

Montrealis, nors ne pats didžiausias mūsų išsivijęs centras, šiuo atžvilgiu iki šiol yra nepalenkias. Jo per dvidešimt metų keliamą pagarbą rašytai kūrybai yra, toll gražu, daugiau, negu simbolinis švystelėjimas. Tai gyva tikrovė, taip pat liudijanti, jog Montrelio lietuvių inteligentija ne žodžiais, o veiksmais šoko pagalbon vargstančiai tremty literatūrinei knygai.

Akademinis Sambūris yra laimingas ir tuo, kad per tą ilgą laiką buvo premijuotos tik labai vertingos knygos; laimingas taipgi, kad tos premijos sklandžiai išvengė kontroversinių kartybių ir nepažeidė vieningo veikimo.

Tokių pozityvių aplinkybių supamam, malonu sveikinti Lietuvių Rašytojų Draugijos vardu Jus, mieli Akademinio Sambūrio nariai, Jus, Gerbi. Laureate, ir taip pat Jus, Brangūs šios šventės svečiai bei viešnios.

Rašytojai dėkoja Jums visiems už kilnias pastangas rodomas grožinei kūrybai ugdyti.

Tokiame vakaro dvasiniame noriu linkėti, kad laureatė, Liūnė Sutema savo kūryboje siektų vis naujų aukštumų ir, kad Akademinio Sambūrio pavyzdį teikti premijas pasektų kitų Kanados bei Amerikos miestų lietuvių inteligentai.

ir balsingus garsintojus. Vinco Krėvės vardo literatūrinė premija tų ar panašių privilegijų neturi. Ji yra idomiai savita kultūrinė apraška tremty. Ji organizuojama tyliai ir be galingų mecenatų skatramų. Jos finansinis svoris — 500 dol. per dvejus metus. Tačiau Vinco Krėvės literatūrinė premija visvien lieka skaidri žvaigždė mūsų tremtiniškoje padangėje. Ji pirmiausia, liudija, jog Montrealyje gyvena organizuotas būrelis lietuvių inteligentų, kuriems mūsų grožinis raštas tebėra brangus.

Būrelius savų inteligentų, kartais žymiai gausesnius, mes turime beveik visuose Amerikos bei Kanados didmiesčiuose, bet Vinco Krėvės premiją turime tik vieną. Tai rodo, jog puoselėjant tautinę kultūrą, neužtenka būti akademiku, bet reikia būti organizuotu bei

FUR COATS

Siuvame ir remodeliuojame kailinius, kepures, stoles ir kitus kailių išdirbinius.

Kainų teiraukitės Fabrike, tel. 845-2912 Montreal, P.Q.

"NEPRIKLAUSOMA LIETUVA" naujam skaitytojui tik už \$5.00 metams!

Prašome iškirpti ir prisiųsti su virš nurodytu prenumeratos mokesčiu.

(Pavardė ir vardas)

(Tikslus adresas)

LITAS

OLIMPINIAI PINIGAI
Montrelio Lietuvių Kredito Unijoje LITE galima nusipirkti įvairių olimpinių pinigų setų. Standartinio seto kaina yra 45 doleriai. Geresnio įpakavimo setų kainos yra sekančios: 52 dol. 55 dol., 65 dol., ir liuksusiniame įpakavime 82, 50 dol.

Olimpinių pinigų setų gautas gana ribotas skaičius, todėl su jų įsigijimu neverstėtu ilgai delsti.

Taip pat LITE dar galima gauti milijoninės loterijos bilietų. Bilieto kaina \$10, — Latmėjimų traukimas bus lapkr. 18 d. Kodėl netšbandyti savo laimės? Pr. R.

LITAS SEKMADIENIAIS
LITO Aušros Vartų skyrius pradės darbą sekmadieniais po spalų 15 d.

PHARMACIE
Gagnon

ROBERT GENDRON LPH. PROP.

7626 CENTRALE LASALLE

366-9742

ATIDARA NUO 9 VAL. RYTO IKI 11 VAL. VAKARO

VIETA GERAI PASIEKIAMA IR PRIEINAMOS KAINOS.

DR. V. GIRIUNIENĖ
Dantų gydytoja

5330 L'ASSOMPTION BLVD.
MONTREAL
TEL. 255-3536

Dantų gydytoja
DR. A. O. JAUGELIENĖ

1410 Guy St. pirmas aukštas,
11-12 kambarys
Tel. 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Maliska
Dantų gydytojas

1440 rue Ste-Catherine Ouest
Suite 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528

ADVOKATAS
RJ. Isganaitis B.A., B.C.L.

Insurance Exchange Building
276 St. James Street West,
Suite 525, Montreal, P.Q.
Tel: 842-1126, namų 678-3660

Dr. A.S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c)

Medical Arts Building,
1538 Sherbrook St. West, Tel. 931-4024
Suite 215, Montreal 109, Que.

NOTARAS

J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

5 Place Ville Marie IBM Building
Suite 417, Montreal, Que.
Tel. 871-1430

ADVOKATAS

J.P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064

DĖMESIO! SVARBU!

Daugumos turima apdrauda yra tik 50% Pastato Vertės — Dabartinėmis kainomis.

PATARIAME FADIDINTI APDRAUDĄ, nelaukiant apdraudos atnaujinimo meto.

(Apdraudoje pakeitimus galima daryti bet kuriuo metu).

Naudingų patarimų išgirsite iš

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.

VISŲ RŪŠIŲ APDRAUDA!

TEL. 722-3545

GALVOJATE PIRKTI AR PARDUOTI?

NAMAI — APARTMENTAI — ŽEMĖ — PASKOLOS

D.N. BALT — BALTRUKONIS
Sylka Realty Inc.

445 Jean Talon West, Suite 305,
Tel: 273-3442, 273-9181, 737-0844.

Foto E.M.L.S.
Sistema.

PIRKTI AR PARDUOTI

NEKILNOJAMA TURTA PADĖS JUMS
V. PĖTERAITIS

353-9960 / Namų — 721-0614

UNITED TRUST REALTIES,
7995 Blvd. Les Galeries. D'Anjou, P.Q.

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Agentūra veikia nuo 1945 m.

Albertas NORKELIONAS, B.A. C.S.C., I.B.

Komercinio, privataus turto, automobilių,
atsakomybės, gyvybės draudimas

MONTREAL WEST AUTOMOBILE

Pontiac ★ Buick ★ Astro

• NERIBOTAS PASIRINKIMAS VARTOTŲ IR NAUJŲ AUTOMOBILIŲ!

• NESITIKĖTINAI GEROS SĄLYGOS AUTOMOBILIUI ĮSIGYTI!

• MŪSŲ FIRMA NUOŠIRDŽIAI, IR SU ĮŠIMTIMI JUMS, PASITARNAUS!

• UŽEIKITE! ĮŠITIKINKITE! PASINAUDOKITE!

PASIKALBĖKITE SU

Managerių
LEO GUREKAS

montreal west automobile

11 WESTMINSTER SOUTH

(At the end of Sherbrooke Street West)

489-5391

LITAS

Montrelio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8,

Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tas

Taupomasis s-tas

Term. ind. 1 m.

Trumpalaikiai indeliai

įvairuojančiomis palūkanomis.

Duoda nemokamą gyvybės apdr.

da iki \$2,000 už taup. s-tos sumas.

DUODA PASKOLAS:

Asmeninės

Nekiln. turto

Cekių kredito

Investacines nuo

11.5%

11.0%

12.0%

11.5%

Kooperatyvinė namų (iki 4 butų) ir namų inventoriaus apdrauda. Kreiptis: Gil Constantini, C.I.B., Quebec Credit Union League, 17 Ronald Drive, Montreal West 263. Tel. 487-5820.

KASOS VALANDOS

1465 De Seve St., pirmadieniais, antradieniais ir trečadieniais nuo 9 iki 3 v.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 12 iki 8 v.; sekmadieniais nuo 10.45 iki 12.45 v. Sekmadieniais nedirbama: vasarą nuo gegužės 15 d. iki spalio 15 d. ir per visus ilguosius savaitgalius.

3907-A Rosemount Blvd.: pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6 iki 8 v. vakaro ir penktadieniais nuo 1 iki 8 v. vakaro.